

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ Ε'

ΤΕΥΧΟΣ 34

17 Φεβρουαρίου 1979

Γραφεία : 'Οδός Μαυρομιχάλη 7 — Τ. 143
Τηλ. 36.34.152 — 65.11.669

ΤΣΙΡΠΑΝΑΗΝ ΖΑΧΑΡ.

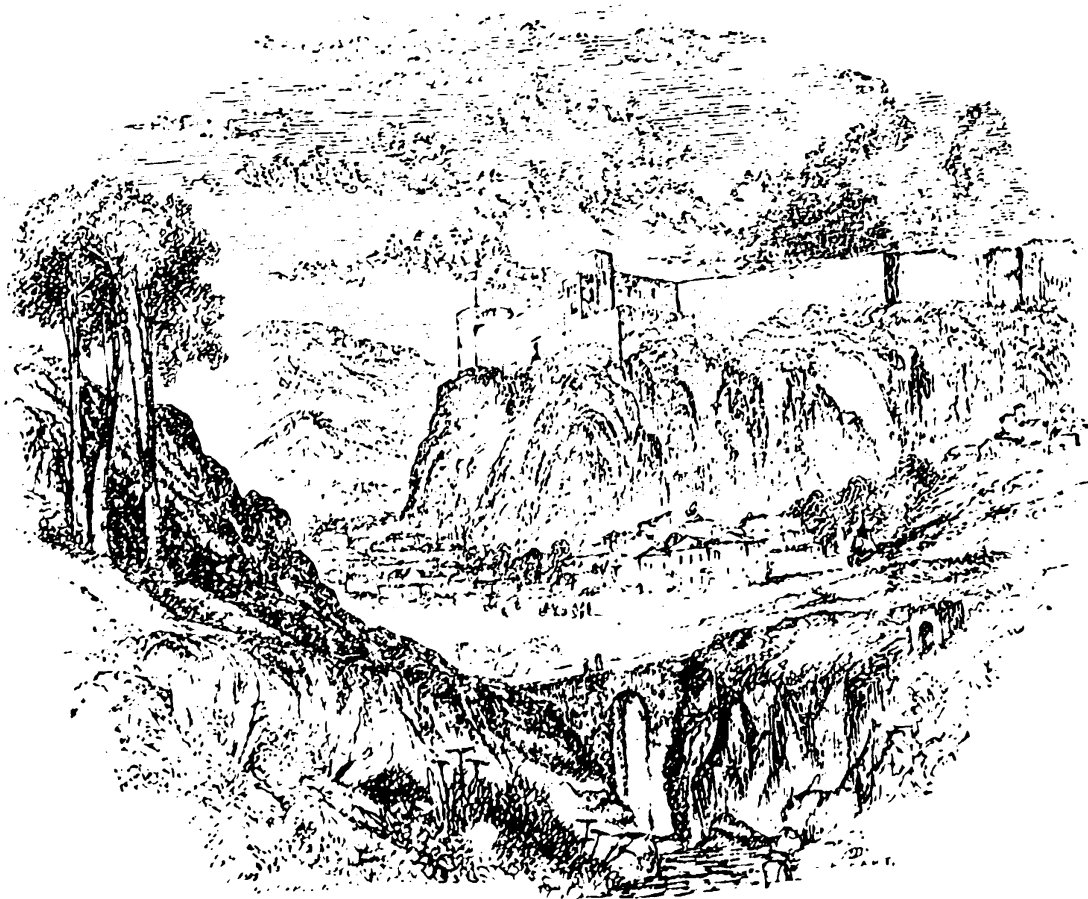
LA MALHI

ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟΝΟΜΙΑΚΟ

ΑΓΩΝΑ ΒΟΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ 1979

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΚΟΜΙΤΑΤΟ)
1906

ΠΑΝΑΓ. ΔΑΓΚΑΗΣ
Υπαρχηγός Γενικού Έπιτελείου
Πρόεδρος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
Σ. ΣΠΥΡΟΜΙΛΙΟΣ
Άρχηγός Χειμάρρας
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΕΛΑΣ
Άνθυπilarχος
ΧΑΡ. ΛΙΑΜΠΗΣ
Άνθυποπλοίαρχος
ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ
Λόγιος
ΜΙΑΤ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ
Υφηγητής Πανεπιστημίου
ΧΡ. ΧΡΟΝΗΣ
Υπολοχαγός Οικονομικού
ΠΕΡ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ
Δικηγόρος
ΧΡ. ΜΑΛΑΜΟΣ
Ταγματάρχης Μηχανικού
ΓΕΩΡΓ. ΓΑΓΑΡΗΣ
Δημοσιογράφος
ΑΥΓ. ΑΒΕΡΦΦ
Πολιτευτής

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΣ)
1934

Έπίτιμος Πρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Όμότιμος Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Αθηνών
Άκαδημαϊκός

ΔΙΑΤΕΛΕΣΙΑΝΤΕΣ ΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΛΑΧΟΣ
Ό υπό Ιωαννίνων Αρχιεπισκόπος
Αθηνών και πάσης Ελλάδος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Κ. ΠΑΛΗΣ
Στρατηγός
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Μ. ΜΕΛΑΣ
Στρατηγός
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΑΛΑΝΟΣ
Άκαδημαϊκός
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΛΛΙΑΦΑΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Άκαδημαϊκός
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΒΑΡΕΤΟΣ
Δικηγόρος - Δημοσιογράφος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΗΣ "ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ,,

1. Ε. Π. ΦΩΤΙΑΔΟΥ — ΣΠ. ΚΑΛΛΙΑΦΑ : Σπυριδων Λάμπρος, Α' Έκδοσις, 1961, Β' Έκδοσις, 1967.
2. ΣΠΥΡ. ΚΑΛΛΙΑΦΑ — ΑΛ. ΒΑΜΒΕΤΣΟΥ — ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ — Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ : Σπυριδων Βλάχος, ό από Ιωαννίνων 1961, Β' Έκδοσις 1970.
3. Ε. Π. ΦΩΤΙΑΔΟΥ — ΣΠ. ΚΑΛΛΙΑΦΑ : Δημήτριος Σ. Μπαλάνος, Α' Έκδοσις 1961, Β' Έκδοσις 1963.
4. Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ : Η συμβολή της Ήπειρου εις τούς άγώνες υπέρ της έλευθερίας, 1963, Β' Έκδοσις 1970.
5. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Ό μύθος της άλβανικής συμβολής εις την ανεξαρτησίαν της Ελλάδος, 1963.
6. ΙΩ. ΕΞΑΡΧΟΥ : Ό οικονομικός προγραμματισμός του ήπειρωτικού χώρου, 1963.
7. Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ : Γεώργιος Χατζής - Πελλερέν, ό ήπειρώτης άγωνιστής, ό δημοσιογράφος, ό ποιητής, 1964.
8. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Χρ. Χρηστοβασίλης, ό διηγηματογράφος, ό λαογράφος, ό πατριώτης, 1965.
9. ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ Ι. ΚΑΚΟΥΡΗ : Θάνατος — Ανάστασις σέ μαγικό -ΐθρησκευτικά «δρώμενα» της λαϊκής λατρείας της Ήπειρου, 1965.
10. Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ : Ιωάννης Κωλέττης, ό Ήπειρώτης Πρωθυπουργός, 1966.
11. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Ή Ξενητιά και τό δημοτικό τραγούδι, 1966, Β' Έκδοσις, 1970.
12. ΝΙΚΟΛ. ΤΣΑΚΑ : Πάργα, 1966.
13. ΚΩΝ. Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΥ : Δομήνικος Θεοτοκόπουλος, 1966.
14. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ : Δροσουλίτες, Ήπειρος, Κρήτη, 1967.
15. ΓΕΩΡΓ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ : Ό Γεώργιος Σταύρου και ή Έθνική Τράπεζα, 1967.
16. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Άγγελική Χατζημιχάλη και ή Ήπειρωτική λαϊκή τέχνη, 1967.
17. ΑΛΚΗ ΜΑΝΘΟΥ : Ήπειρώται εις την Ρουμανίαν (Α' και Β') 1967.
18. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Σχολεία και Διδάσκαλοι του Άλυτρώτου Έλληνισμού, 1967.
19. ΓΕΩΡΓ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ : Ό Άλη πασάς από την Άλλη πλευρά, 1968.
20. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Γ. Καστριώτης (Σκεντέρμπεης), 1968.
21. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Ήπειρος και Λακωνία. (Άπό την Σπλάντζα έως τόν Αυτόνομακόν Άγώνα 1914), 1968.
22. ΠΑΝΑΓ. ΓΡ. ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΥ : Τά Έθνικά Κληροδοτήματα και αι πρός αυτά ύποχρεώσεις της Πολιτείας, 1968.
23. ΜΙΧ. ΠΕΡΑΝΘΗ : Λορέντζος Μαβίλης, ό ήρωας του Δρίσκου, 1969.

(Συνέχεια σελ. 22)

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ Ε' | ΤΕΥΧΟΣ 34 | 17 Φεβρουαρίου 1979 | Γραφεία : 'Οδός Μαυρομιχάλη 7 — Τ. 143
Τηλ. 36.34.152 — 65.11.669

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΙΔΡΥΣΙΣ 1906 - ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ 1934
ΕΙΣΔΟΧΗ "ΦΙΛΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ" 1976
ΟΔΟΣ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 7 - ΑΘΗΝΑΙ Τ. 143
ΤΗΛ. 3634.152 - 6511.669

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ

Ἡ «Ἠπειρωτικὴ Ἐταιρεία» ἐν συμπράξει μὲ τὴν Βορειοηπειρωτικὴ Φοιτητικὴ Νεολαία ὀργανώνουν τὴν 2αν Μαρτίου 1979, ἡμέραν Παρασκευὴν καὶ ὥραν 7.30 μ.μ. εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, Ἐλευθερίου Βενιζέλου 22 — Ὀμήρου, τὴν τετάρτην κατὰ σειρὰν πνευματικὴν ἐκδήλωσιν τῆς περιόδου 1978/79.

Κατ' αὐτὴν θὰ ὀμιλήσῃ ὁ κ. Ἀλέξ. Χ. Μαμμόπουλος, Πρόεδρος τῆς Ἠπειρωτικῆς Ἐταιρείας, μὲ θέμα: Πρῶτα αὐτονομιστικὰ κινήματα τοῦ αἰῶνος μας. Αὐτονομιακὸς Ἀγὼν Βορείας Ἠπείρου 1914. Μὲ προβολὴ εἰκόνων.

Παρακαλοῦμεν ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ τιμήσετε τὴν Ἠπειρωτικὴν ἐκδήλωσιν μὲ τὴν παρουσίαν σας.

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑ

Ὁ Πρόεδρος
ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
ΣΤΑΘΗΣ ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΑΠΕΓΝΩΣΜΕΝΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Με την πτώση του Μπιζανίου και την απελευθέρωση των Ιωαννίνων (21 Φεβρουαρίου 1913) ο έλληνας στρατός ολοκλήρωνε ως δια στρατιωτικού περιπάτου την κατάληψη της Ήπειρου μέχρι της γραμμής από Ακροκεραύνια ως το Πόγραδες. Ενώ η κυρία ελληνική δύναμη κατελάμβανε το Αργυροκάστρο και το Δέλδικο, τμήμα της III Μεραρχίας υπό τον στρατηγό Δαμιανό έκλεινε μέσα σε λαβίδα τις επαρχίες Κολιωνίας - Ερσέκας - Λεσκοδικίου - Κονίτσας.

Η περαιτέρω προχώρηση του Έλληνικού στρατού συνάντησε την αντίδραση της Ιταλίας και Αυστροουγγαρίας. Η πρώτη μάχιστα απέληξε την Ελλάδα ότι σε περίπτωση, που θα επιχειρούσε προσβολή έναντιον της Αδώνος θα της εκήρυττε τον πόλεμο.

Οι δύο μαζί ανησυχώντας για την επέκταση της Ελλάδας προς βορράν εκινητοποιήσαν τον διπλωματικό μηχανισμό και στις 29 Ιουλίου 1913 υπογράφεται το Πρωτόκολλον των 6 Μεγάλων Δυνάμεων (Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία, Αυστρία, Γερμανία Ρωσία), περί της ανεξαρτησίας της Αλβανίας, που είχε κηρύξει ο Ισμαήλ Κεμάλ Βλιώρα στην Αδώνα (29 Νοεμβρίου 1912). Στις 8 Αυγούστου 1913 οι Μεγ. Δυνάμεις καθόριζαν και την έκταση της Αλβανίας, στην οποία έπιδίκαζαν τους καζάδες (περιφέρειες) Χειμάρας, Αγίων Σαράντα, Αργυροκάστρου, Κορυτσάς. Την λεπτομέρεια της χαράξε-

ως των νοτίων συνόρων παρέπεμπαν σε Διεθνή Επιτροπή, αποτελούμενη από αντιπροσώπους αυτών.

Η Επιτροπή απέδλεψε μόνο το κριτήριο της λαλούμενης γλώσσας χωρίς να λάβη υπ' όψη της άλλα εθνολογικά κριτήρια του πληθυσμού και εξέδωσε την απόφαση της γνωστή σαν Πρωτόκολλο της Φλωρεντίας της 17 Δεκεμβρίου 1913. Διά του Πρωτοκόλλου αυτού επιδικάζονταν στην Αλβανία οι καζάδες Δελδίνου, Χειμάρας, Αργυροκάστρου, μέρος του καζά Πωγωνίου οι καζάδες Πρεμετής, Λεσκοδικίου, Κολιωνίας, και Κορυτσάς με πληθυσμόν 240.000 κατοίκων κατά πλειοψηφίαν χριστιανών με ελληνική εθνική συνείδηση.

Τη συνοριακή γραμμή έγνωστοποίησαν οι 6 Μεγάλες Δυνάμεις στην Ελλάδα με τη Διακοίνωση της 13 Φεβρουαρίου 1914. Με την ίδια Διακοίνωση την καλοθσαν να αποσύρη τα στρατεύματά της. Και έκδικαστικά την απέληξαν ότι αν δέν παραιτηθή των Ήπειρωτικών έδαφών δέν θα της παραχωρούσαν τα νησιά του Αίγαίου, που είχαν έν τούτοις καταλάβει ή ναυτική δύναμή της στις επιχειρήσεις του Έλληνο-τουρκικού πολέμου από το 1912.

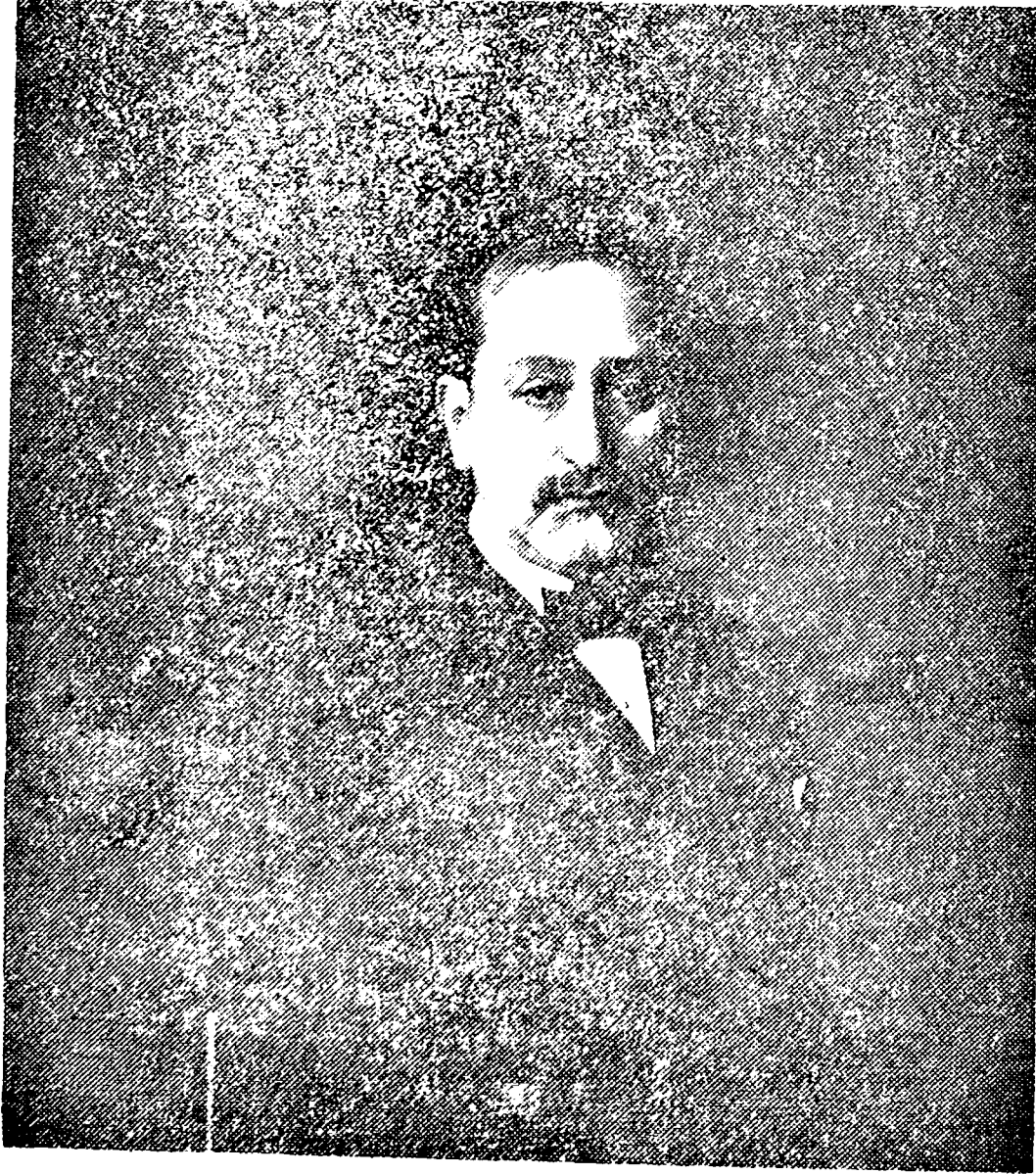
Η Ελλάς μπροστά στο σκληρό δίλημμα αναγκάζεται να υποχωρήση.

Και σημάζει τότε το πρώτο κίνημα κούδιαθέσεως του αιώνα που διατρέχομε.

Ο ένόπιος πληθυσμός μπροστά στον κίνδυνο να περιπέση σε νέα δουλεία, κά-

(Συνέχεια στη σελ 23)

Γεώργιος Χρηστάκη Ζωγράφος
Πρόεδρος Κυβερνήσεως τῆς Ἀυτονόμου Ἡπείρου
ἀπὸ Κεστοράτι τῆς Λιούντζης.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΙ - Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΕΙ ΥΠΟ ΤΙΣ ΕΠΕΥΦΗΜΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ

Ἡ Διεθνὴς Ἐπιτροπὴ, πού συγκροτήθηκε ἐπὶ τῆς βάσει τοῦ Πρωτοκόλλου Ἀνεξαρτησίας τῆς Ἀλβανίας τῆς 29 Ἰουλίου 1913 θὰ ἔκρινε τὴν ἐθνικότητα τοῦ τμήματος τοῦ ἐδάφους τῆς Ἠπείρου, πού θὰ παρεχωρεῖτο στὴν Ἀλβανία ἀπὸ τὴν οἰκογενειακὴ γλῶσσα. Τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1913 μπαίνει στὴν Ἠπειρο προερχομένη ἀπὸ τὸ Μοναστήρι. Καὶ φθάνει στὴν Κορυτσά.

Ἐξαμελὴς Ἐπιτροπὴ, πού ἀντιπροσωπεύει τὸν Νομὸ Ἀργυροκάστρου καὶ πού ἀπαρτίζεται ἀπὸ τοὺς Νέστορα Γεωργίτση, Σούρλα, Γρ. Κουσιδῆ, Ἀλεξ. Καραπάνο, Γιάγκο Μαιμιόπουλο καὶ Βασίλειον Δεσέρη καταφθάνει καὶ αὐτὴ στὴν Κορυτσά μὲ σκοπὸ νὰ ἐπιδώσῃ ὑπόμνημα.

Ὁ λαὸς τῆς Κορυτσᾶς «ἀπέξευξε τοὺς ἵππους τῆς Ἐπιτροπῆς» καὶ σὲ μιὰ μεγαλειώδη παρέλαση 2500 μαθητῶν καὶ ἐνόπλων Κορυτσαίων, διετράνωσε τὴ θέληση του καὶ τοὺς ἐθνικοὺς του πόθους.

Ὁ Αὐστριακὸς Μπιλίνσκυ ψυχωραγώντας σὲ λίγες μέρες στὰ Γιάννινα διολογοῦσε τὴν ἐλληνικότητα τῆς περιοχῆς. Μαζὶ μὲ τὸν Ἰταλὸ Λάμπια πρὸ τοῦ ὄγκου τῶν διαδηλώσεων ἔφυγαν κρυφὰ ἀπὸ τὴν Κορυτσά γιὰ τὴν Ἐρσέκα.

Ἡ ἐντύπωση τῶν ἄλλων τεσσάρων ἦταν συγκλονιστικὴ. Ὁ Πρόεδρος τῆς Δ. Ἐπιτροπῆς (Ἄγγλος) κατέβηκε στὰ σκαλιὰ τοῦ κτηρίου, πού ἐφιλοξενεῖτο καὶ ἐδέχθη στὴν αὐλὴ τὴν ἐλληνικὴ ἀντιπροσωπεία.

«Ἐγὼ λάβει διαταγὰς, τῆς εἶπε, τὰς

ὁποίας καὶ ἐκτελῶ. Διὰ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν νὰ δεχθῶ τὸ ὑπόμνημά σας. Οὐχ, ἤττον, ὡς Ἄγγλος, θὰ ἐκθέσω ἐκεῖ ὅπου πρέπει ὅσα εὐλέπω».

Τελικὰ οἱ Πιλάτοι τῆς Ἐπιτροπῆς παρέμειναν στὴν Ἠπειρο 58 ἡμέρες. Μιὰ ἡμέρα στὴν Κορυτσά, 22 ἡμέρες στὴν Ἐρσέκα, ὅπου ἐπισκεφθῆκαν ἕξ χωριά, 32 ἡμέρες στὸ Λεσκοβίκι ἀπρακτοῦντες καὶ 3 ἡμέρες στὸ Ἀργυροκάστρο. Διαφωνίες ἀνέκυψαν ἀνάμεσά τους. Ἡ τριπλὴ Συμμαχία ἐπέμεινε στὸ κριτήριο τῆς γλώσσας, ἐνῶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας ἤθελαν σὰν βάση τῆς ἐθνολογικῆς ἔρευνας καὶ τὴν ἐκπαιδευτικὴ, θρησκευτικὴ καὶ τοῦ φρονήματος. Τελικὰ ἀφοῦ ἐξέτασε δέκα τέσσερα ἄτομα καὶ συνεδρίασε δώδεκα φορές ἔφυγε τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1913 καὶ κατέληξε στὴν εἰσήγηση νὰ παραχωρηθῇ στὴν Ἀλβανία ὁλόκληρη ἡ περιοχὴ, πού ἀργότερα ἀποκαλεῖται Βόρειος Ἠπειρος καὶ πού ἦταν ἡ βάση τοῦ γνωστοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Φλωρεντίας τῆς 17 Δεκεμβρίου 1913.

Στὸν πληθυσμὸ τῆς Βορείου Ἠπείρου δὲν ἀπέμεινε παρά ἡ ἔνοπλη ἀντίσταση.

Ἔτσι συνιστῶνται παντοῦ Ἐπιτροπὲς Ἐθνικῆς Ἀμύνης καὶ συγκροτοῦνται σώματα Ἱερολοχιτῶν, πού θὰ ἀντικαθιστοῦσαν τὸν ἀποχωροῦντα Ἑλληνικὸ Στρατὸ, πού ἔπρεπε νὰ ἐκκενώσῃ τὰ κατεχόμενα ἐδάφη ἐπὶ τῆς βάσει τοῦ ἰδίου Πρωτοκόλλου μέχρι τῆς 31 Μαρτίου 1914.

(Συνέχεια στὴ σελ. 24)

Ο Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως, Δελβίνου και Χειμάρρας, υπέρτιμος και έξαρχος πάσης Χαονίας, Βασίλειος (Παπαχρήστου) από τὸ Λάμπρο τοῦ Σταυροῦ.

ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ Δ. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ – ΕΚΚΛΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ «ΠΕΠΟΛΙΤΙΣΜΕΝΟΝ ΚΟΣΜΟΝ»

(Ιωάννινα 15 Νοεμβρίου 1913)

«Επιτρέψατέ μας νὰ ἀπενθυνώμεν πρὸς Ὑμᾶς διὸ νὰ σᾶς ἰκετεύσωμεν, ὅπως ὑποστηρίξητε τὰ δίκαιά μας.

Διὰ νὰ μὴ μᾶς καταδικάσῃ ὅλους ἀναπολογήτους καὶ παρὰ τὰς προβαλλομένας ἐνστάσεις μας, ἡ Εὐρώπη ἀπεφάσισε νὰ ἀποστείλῃ ἐπιτροπὴν μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ ἐξετάσῃ τὰ παράπονά μας κατὰ πόσον ταῦτα ἦσαν δίκαια.

Ἄλλ' ἀγνωοῦσα τὸ πᾶν περὶ τῆς ἡμετέρας χώρας, ἡ Εὐρώπη ἠπατήθη δίδουσα πίστιν εἰς ἐκθέσεις εἰσηγήσεις ψευδεῖς, καί, ἀντὶ νὰ ἐπιφορτίσῃ τὴν ἐπιτροπὴν, ὅπως ἐξετάσῃ τὰ ἔθιμα, τὰ αἰσθητήματα, τὰς σκέψεις, τὴν ἀγωγὴν, τοὺς πόθους, τὴν ψυχὴν αὐτῶν τῶν πληθυσμῶν, ὅπως συλλέξῃ πάντα τὰ σχετικὰ διὰ τὴν μόρφωσιν μᾶς γνώμης ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΑΣ περὶ τῆς ἐθνικότητος τῶν πληθυσμῶν, ἀφέθη, νὰ παραπλανηθῇ παρ' ἐκείνων, οἱ ὅποιοι εἶχον συμφέρον νὰ τὴν παραπλανήσωσι.

Τὴν ἔκαμον νὰ πιστεύσῃ, ὅτι τὸ μόνον κριτήριον ἦτο ἡ γλῶσσα, ἡ ὁμιλουμένη εἰς τὰς οἰκογενεῖας καὶ ὅτι πᾶν ἄλλο στοιχείον πεποιθήσεως διακριτικῶν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, καθ' ὃ δὲ προσεινόμενον ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος θὰ ἦτο ψεῦδες.

Ἄλλ' ἡ πλάνη καὶ τὸ ψεῦδος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θριαμβεύσωσιν ἐπὶ πολὺ πρὸ τῆς ἀληθείας.

Ἀπὸ τῆς ἐισόδου των εἰς τὰς ἐπαρχίας μας καθὼς καὶ εἰς ἐκείνας, αἵτινες ἐ-

πεδικάσθησαν εἰς τὴν Ἀλβανίαν ἢ πρόκει-
ται: νὰ ἐπιδικασθῶσιν εἰς αὐτήν, οἱ ἀπε-
σταλμένοι τῆς Εὐρώπης ἔπρεπε νὰ μείνω-
σιν ἐκπληκτοί, εὐρισκόμενοι πρὸ τοῦ Ἑλ-
ληνικοῦ χαρακτήρος τῶν πληθυσμῶν τοῦς
ὁποίους Σᾶς εἶχον παραστήσει ὡς Ἀλβα-
νικούς, ἔπρεπε νὰ ἀγανακτήσωσι, βλέπον-
τες ὅτι ἠθέλησαν νὰ χρησιμοποιήσωσιν αὐ-
τοὺς ὡς ὄργανα, ἵνα δικαιολογήσωσι μίαν
κατάφωρον ἀδικίαν.

Ἐπὶ τινὰς ἡμέρας μόνον ἐπεζήτησαν νὰ ἐπιτελέσωσι κατὰ γράμμα τὴν ἐντολὴν ἢ ὅποια τοῖς ἐδόθη. Ἄλλ' εὐθὺς ὡς ἔλαμψε τὸ φῶς καὶ ἐφάνη καθαρά πλέον τὸ μά-
ταιον τῆς ἐξετάσεως τῆς ὁμιλουμένης
γλώσσης, τί ἐνδιέφερε, πράγματι, ἡ γλῶσ-
σα τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐν Ἀλβανίᾳ ἢ ἐν
Ἑλλάδι: ἐκάστη γενεὰ ἐμάνθανεν ἀπὸ τὴν
προηγούμενην καὶ δίδασκεν εἰς τὴν ἐπε-
χαιμένην νέαν τοιαύτην τὴν ἔρωτα πρὸς
τὴν πατρίδα, τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγά-
πην: Μάλιστα ὅλη ἡ νέα γενεὰ ὤμιλε:
Ἑλληνιστί, καὶ ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν κυ-
ριαρχίαν ἀκόμη. Ἡ Ἑλληνικὴ ἦτο γλῶσ-
σα τῆς οἰκογενεῖας ζωῆς καὶ τῆς πνευμα-
τικῆς, ἡ μόνη ὁμιλουμένη γλῶσσα, ἡ
γλῶσσα τὴν ὁποίαν ἐλευθέρως καὶ αὐτοὶ
οἱ Μουσουλμάνοι ὤμιλοσαν.

Ὁ μῦθος τῶν τριῶν διακριτικῶν στοι-
χείων, ἐκείνου τῶν Τούρκαλβανῶν, τῶν
Ἀλβανῶν Χριστιανῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων
τοιούτων ἐξέλιπεν, ἡ δὲ Ἐπιτροπὴ ὤκει νὰ
ἀναγνωρίσῃ, ὅτι δύο μόνον στοιχεῖα ὑπῆρ-
χον: οἱ Τούρκαλβανοὶ καὶ οἱ Ἕλληνες, οἱ

Ἕλληνας τῆς Ἡπείρου, ὡς ὑπάρχουσιν οἱ Ἄγγλοι τῆς Σκωτίας, οἱ Γάλλοι τῆς Βρετανίας, οἱ Γερμανοὶ τῆς Βαυαρίας, Ἴταλοὶ τοῦ Πεδεμοντίου.

Μάτην μέλη τινὰ τῆς ἐπιτροπῆς ἀντετάχθησαν εἰς τὴν γνώμην νὰ διατηρηθῆ τὸ νεκρὸν γράμμα τῆς ἀνατεθείσης ἐντολῆς, μάτην τινὲς ἐπεξήτησαν νὰ εἰσχωρήσουν εἰς τὰ οἰκίας διὰ τῆς θίας πολλὰκις, νὰ καταλάβωσι τὰς γυναικας μόνας διὰ τ' ἀποσπάσωσιν ἀπ' αὐτῶν τὸ μυστικὸν τοῦ ποίαν γλώσσαν ὁμιλοῦσιν, νὰ μάθωσι τὴν γλώσσαν ἣ ὁποία ἐλίγκισε τὸν ὕπνον τῶν τέκνων των. Καὶ ἐπειδὴ τὰ ἀπηγγεωμένα ἦθην τῶν γερόντων τούτων καὶ ὁ φόθος τῶν ξένων τοὺς κρατεῖ εἰς τὰς ἐστίας των, παρέστησαν εἰς σκηνὰς γελοίας καὶ ἀγροίκους, αἵτινες διήγειρον τὴν γενικὴν ἀγανάκτησιν.

Ἄλλ' ἡ γνώμη, ἣ πεποιθήσις μᾶλλον, τῆς Ἐπιτροπῆς ἐμορφώθη πλέον. Δὲν ἠδύνατο νὰ συνεχίσῃ τὰς ἐρεῦνας τῆς με ἐν δέλεαρ, ἵνα μὲ αὐτὸ καταδικάσῃ ἓνα ἐλόκληρον λαόν, νὰ παραδώσῃ Ἕλληνας εἰς ἓν ξένον ἐντελῶς ἔθνος, Χριστιανούς καὶ Μουσουλμάνους, ὄντα ἔχοντα πλήρη γνώσιν τῶν δημοκρατικῶν ἀρχῶν, τὰς ὁποίας μόνον ἡ φιλελευθέρα Ἑλλὰς θὰ ἠδύνατο νὰ ἱκανοποιήσῃ εἰς κράτος θάρδαρον καὶ αὐταρχικόν.

Κατέστη δῆλον, ὅτι ἐκεῖνοι τῶν ἀπεσταλμένων, οἱ ὁποῖοι ἐξηρεῦνησαν ἀμερολήπτως τὴν ἀλήθειαν, ἠρνήθησαν νὰ πράξωσι τὴν συνδρομὴν των, ἵνα δημιουργήσωσιν ἓνα τοιοῦτον τραγέλαφον, δι' αἱ ἐργασίαι τῆς Ἐπιτροπῆς παύσωσι καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἀναμῆνουσι νέας ὁδηγίας. Ἀναμφιβόλως ἐξήτησαν ἀπὸ τὰς Κυβερνήσεις των νὰ τοῦς γνωστοποιήσωσι τὴν ἀλήθῃ ἐννοίαν τῆς ἀποστολῆς των καὶ νὰ τοῖς εἴπωσιν, ἂν ἡ ἐξέτασις τῆς γλώσ-

σης ἀπετέλει αὐτὸν τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς των ἢ ἦτο μόνον μέσον διὰ νὰ θεδαιώσωσι τὴν πραγματικὴν ἐθνικότητα τῶν κατοικούντων τὰς ἐπαρχίας μας πληθυσμῶν.

Ἦδη ἡ πλάνη διελύθη· τὰ Ἀνακτοβούλια γνωρίζουσι τὴν ἀλήθειαν· γνωρίζουσιν ὅτι τὰ μέρη τὰ ἐπιδικαζόμενα εἰς τὴν Ἀλβανίαν, τὰ ἀμφισπητούμενα, ὅτι ὅλη ἡ Ἡπειρος εἶναι Ἑλληνικὴ καὶ θέλει νὰ μείνῃ τοιαύτη· γνωρίζουσιν ὅτι ὁ ἐλόκληρος ὁ πληθυσμὸς, αὐταὶ αἱ γυναῖκες, ὀπλιζόνται διὰ μίαν αἱματηρὰν καὶ ἀπεγνωσμένην πάλην διὰ τὸν ὑπὲρ τῶν ἔλων ἀγῶνα· γνωρίζουσιν ὅτι ἡ χώρα αὐτῆ, μετὰ μακράκιονα δυστυχίαν καὶ δουλείαν, ζῆ ἤδη ἐν εἰρήνῃ καὶ εὐτυχίᾳ, καὶ θὰ παραδοθῆ εἰς τὴν ἐρήμωσιν εἰς τὴν λεηλασίαν, εἰς τὴν διαρπαγὴν, εἰς τὴν ἀναρχίαν. Γνωρίζουσιν ὅτι ἡ καταδίκη μας

Ὁ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων Βουλευτῆς Ἀργυροκάστρου στὴν Α' Ὀθωμανικῇ Βουλῇ μετὰ τὸ Χουριὲτ (Σύνταγμα) καὶ νομ. Σύμβουλος τοῦ Πατριαρχείου
Γιάγκος Μαρμόπουλος

Δημ. Δούλης, Συν)ρχης. Έγεν. 1865 Νίβιτσα Δελ-
βίνου. Έπουργός Στρατιωτικῶν Αὐτονόμου Ἡπείρου.

θα σημάνη τήν ὥραν τρομερῶν καταστρο-
φῶν, τρομερῶν αἱματοχυσιῶν. Ἡ πεπολι-
τισμένη καὶ Χριστιανικὴ Εὐρώπη θὰ ἐπι-
τρέψη νὰ τελεσθῆ αὐτὸ τὸ ἀνοσιούργημα;

Δι' ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ πολιτι-
σμοῦ, ἐπικαλοῦμεθα τήν βοήθειαν πάντων
ἐκείνων, τοὺς ὁποίους δὲν τυφλώνει τὸ πά-
θος ἢ τὸ πολιτικὸν σημεῖον, οἵτινες ὑ-
περασπίζουσι τὰς εὐγενεῖς καὶ δικαίας ἀ-
ξιώσεις. Προλάβετε αὐτὸ τὸ κακόν, βοηθή-
σατέ μας, ἀκούσατε καὶ ὑποστηρίξατε τὰ
δίκαιά μας.

Ἐν ὀνόματι πασῶν τῶν Ἐπαρχιῶν τῆς

Ἡπείρου.

Ὁ Μητροπολίτης Βελλῶν καὶ Κονί-
της Σπυρίδων,

ὁ Μητροπολίτης Ἀργυροκάστρου, Δελ-
βίνου, Τεπελενίου, Χειμάρρας Βασι-
λειος,

ὁ Ἐπίσκοπος ἀντιπρόσωπος Πρεμετῆς,
Δημήτριος.

Οἱ πρόην βουλευταὶ τῆς Ὀθωμανικῆς
Βουλῆς τῶν Ἐπαρχιῶν Ἀργυροκά-
στρου, Δελβίνου, Τεπελενίου, Πρεμετῆς,
Χειμάρρας, Ἰωάν. Μαιμιόπουλος, Βασίλ.
Δεσίρης.

Ὁ Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Σπυρίδων, ὁ κατόπιν Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ἀπὸ Ρουσιᾶ Πωγωνίου

Ἐπὶ τῆς ἐκείνου ἐποχῆς ὑπάρχει βορειοηπειρωτικὸ ζήτημα ἔστω καὶ ἂν μείνει καὶ ἓνας βορειοηπειρώτης.

Κων. Σκενδέρης ὁ ἱστορικὸς τοῦ Βορκοῦ Ἀγῶνος

Ο Γ. Χ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΗΝ ΑΡΧΗΓΙΑΝ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ - ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΤΑΣ Μ. ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Ἀπεφασισθείσης τῆς ἐνόπλου ἀντιστάσεως, ἡ σκέψις ἐστράφη εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τοῦ Ἀρχηγοῦ, ὅστις θὰ διευθύνῃ ὄλον τὸν μηχανισμόν, καὶ τοιοῦτος ἐν μιᾷ φωνῇ ὠνομάσθη ὁ ἀείμνηστος Γεώργιος Χρηστάκη Ζωγράφος ὁ ὁποῖος ἐκτός τῆς γενικῆς συμπαθείας τῆς ὁποίας ὑφ' ὄλων τῶν Ἡπειρωτῶν ἐτύγχανεν, ἀλλὰ ἦτο καὶ μίᾳ διεθνῆς προσωπικότητος τιμῶσα τὸ Βορειοηπειρωτικὸν καὶ Ἑλληνικὸν ὄνομα.

Ἀναλαβὼν ὁ ἀείμνηστος τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἀγῶνος ἀπευθύνει τὴν ἐξῆς διαμαρτυρίαν πρὸς τὰς Δυνάμεις:

«Ἡ ἐν Ἀργυροκάστρῳ συνελθοῦσα Παναπειρωτικὴ Συνέλευσις μᾶς ἐπεφόρτισε νὰ σᾶς παρακαλέσωμεν ὅπως εὐχαρηστηθῆτε νὰ ἐπιστήσητε τὴν προσοχὴν τῆς Ὑμετέρας Κυβερνήσεως ἐπὶ τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως διὰ τοὺς Ἑλληνορθόδοξους Χριστιανούς τοὺς διὰ τῆς ἀποφάσεως τῶν Δυνάμεων κατακυρωθέντας εἰς τὴν Ἀλβανίαν.

«Ὁ λαὸς τῆς Ἡπέρου ἐνόμιζε πρᾶγματι ὅτι ἐδικαιοῦτο νὰ ἐλπίζῃ ὅτι ἡ Εὐρώπη ἀποσπῶσα αὐτὸν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀφαιροῦσα ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἐλευθερίαν, ἧς ἀπολαύει ἀπὸ ἔτους καὶ πλέον θὰ ἐσκέπτετο τοῦλάχιστον νὰ περιφρουρήσῃ τὴν ὑπαρξίν του καὶ τὴν ἐθνικὴν του κληρονομίαν, ἣν ἠδυνήθη, νὰ διατηρήσῃ ἀνέπαφον ἐπὶ πέντε αἰῶνας σκληρᾶς τυραννίας.

«Ἡλπίζεν ὅτι ἀντὶ νὰ τὸν διαθέσωσιν ὡς ἀγέλην θὰ τῷ ἔδιδον ἐγγυήσεις, αἱ αὐτὸς οὖτος θὰ ἔκρινε ἀποτελεσματικᾶς, διὰ

τῆς ἐφαρμογῆς εἰδικῆς πολιτειακῆς μορφῆς, ὡς τὰ πολιτεύματα τῶν εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν καὶ ἰδίως τῆς Ἑλβετίας, παρῶς αἴξουσι τόσα παραδείγματα.

«Αὐτὴ αὐτὴ ἡ σύνθεσις τοῦ νέου Κράτους ἀποτελουμένου ἐκ τῶσων στοιχείων ἑτερογενῶν καὶ ἀνευ ἐθνικῆς ἢ θρησκευτικῆς συνοχῆς ἀπῆται εἰδικῶν ὀργανῶσιν δυναμένην νὰ διασκεδάσῃ πάντα δισταγμὸν, νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰς ἰδιοκτησίας, νὰ συμβιβάσῃ τοὺς πόθους τῶν νῦν δισταγμένων καὶ ἐχθρικῶς πρὸς ἀλλήλα διακειμένων στοιχείων καὶ νὰ τοῖς ἐπιτρέψῃ νὰ διαδιώσῃ καὶ νὰ ἀναπτύσσωνται ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀσφαλείᾳ.

«Ἀλλ' ἡ νότα τῶν Δυνάμεων οἰγᾶ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

«Πάντες νομίζομεν ὅτι ἡ Εὐρώπη δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀγνοῇ τὴν τύχην ἧτις ἀναμένει τοὺς ἑλληνικοὺς πληθυσμούς, οἱ αὐτὴ θέλει νὰ παραδώσῃ εἰς τὴν Ἀλβανίαν, πληθυσμούς, ὧν ὁ ἀριθμὸς καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ὀθωμανικὰς στατιστικὰς, ὑπερβαίνει τὰς 130.000 καὶ ἀποτελεῖ τὴν μεγίστην πλειονοψηφίαν εἰς τὰ θρησκευόμενα διαμερίσματα.

«Δὲν δύναται νὰ ἀγνοῇ οὔτε τὴν ἔξοψιν τῶν παθῶν μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν Ὀρθοδόξων καὶ τῶν Μωαμεθανῶν, οὔτε τὸν χαρακτῆρα οὔτε τὴν διανοητικότητά, οὔτε τὸν ὁρμητὸν τοῦ πολιτισμοῦ, οὔτε τὴν ἐθνικὴν καὶ ἀνθρωπίνην ἀντίληψιν, οὔδ' ἐκ τῶν ἰθιμάτων τῶν Ἀλβανῶν.

«Ὅσον ἀφορᾷ ἡμᾶς, ὅτινες ἐπὶ τῶσων

χρόνον υπέστημεν τὰς υπερβασίας των, δὲν δυνάμεθα νὰ τρέφωμεν χιμαιρικός ἐλπίδας. Οὐτε αἱ κεναὶ ὑποσχέσεις, οὔτε ἡ παρουσία ξένων τινῶν ὀργανωτῶν ἐπὶ κεφαλῆς ἐνόπλων Μουσουλμανικῶν σιφῶν οὐδὲ ἡ καλὴ θέλησις τοῦ Πρίγκηπος θὰ ἠδύνατο νὰ μᾶς παράσχη τὴν ἐλαχίστην ἐγγύησιν. Τὸ πολὺ θὰ ἠδύνατο νὰ εὐρεθῇ τοιαύτη ἐγγύησις διὰ διεθνούς κατοχῆς διαρκείας ἀρκούσης ἵνα ἐξασφαλισθῇ ἡ ὑπαρξίς μας καὶ αἱ ἐθνικαὶ μας ἐλευθερίαι. Ἄλλως ἢ σήμερον τόσον ἥσυχος καὶ εὐτυχῆς χώρα μας, εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ παραδοθῇ εἰς τὴν χειρίστην ἀναρχίαν.

»ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας καὶ ἐλείψει λύσεως ἣτις θὰ ἤρκει νὰ ἐξασφαλισθῇ τὴν Ἡπειρον, λύσεως ἣτις ἄλλως τε (ὡς ἦτο τόσον εὐκλεον νὰ εὐρεθῇ, ὁ Ἡπειρωτικὸς λαὸς ἀναγκάζεται νὰ δηλώσῃ εἰς τὰς Δυνάμεις ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑποταγῇ εἰς τὰς ἀποφάσεις των. Θὰ προκηρύξῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν του καὶ θὰ ἀγωνισθῇ ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεώς του τῶν παραδόσεών του καὶ τῶν Δικαιῶν του.

»Ἀλλὰ πρὶν ἐκτελέσῃ τὴν ἐσχάτην ταύτην ἀπόφασιν, ἡ Ἡπειρος ἀπευθύνεται διὰ τελευταίαν φοράν πρὸς τοὺς δικαστάς της καὶ τοὺς ἐξορκίζει νὰ τροποποιήσωσι τὴν ἀπόφασίν των δι' ἧς κηρυσσεται ἕνας ἐλόκληρος λαός.

»Ὁ λαὸς οὗτος ἐλπίζει ὅτι αἱ Δυνάμεις θὰ εὐαρεστηθῶσι νὰ γνωρίσωσι εἰς αὐτὸν τὸν μόνον ἐνδιαφερόμενον τὴν τελευταίαν ἀπόφασίν των.

»Εἴθε ἡ Χριστιανικὴ καὶ πεπολιτισμένη Εὐρώπη, νὰ ἀποφύγῃ διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης τὴν βαρεῖαν εὐθύνην τῶν φρικαλεοτήτων ἐνὸς ἀγῶνος ἀνηλεοῦς».

Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ Δυνάμεις ἀνακοινοῦσιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου τὴν ἀπόφασίν των πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Γ. Θεοδορίδης. Ἔγεν. 1895 Ἰωάνινα.

Μιχ. Φουρίδης. ἀνὸρχης Πεζικοῦ. Ἔγεν. 1877 Πανίτσα, Λακωνίας

ΑΝΑΚΗΡΥΞΙΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟ ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟ ΚΑΙ ΤΟ ΔΕΛΒΙΝΟ

Ὁ Γεώρ. Χ. Ζωγράφος ἀναχωρήσας ἐξ Ἀθηνῶν τὴν 13 Φεβρουαρίου 1914, μετὰ δύο ἡμέρας ἔφθασεν εἰς Ἀργυρόκαστρον ὅπου ἐσχημάτισε τὴν Κυβέρνησιν Αὐτονομίου Ἡπείρου ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν.

Ὁ λαὸς τὸν ἐδέχθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀπεριγράπτου, φιλῶν τοὺς πόδας του. Σπαρτακτικαὶ σκηναὶ λαμβάνουσι χώραν ἐκπληκτικούς κρατοῦσαι τοὺς ξένους δημοσιογράφους, τοὺς παρακολουθοῦντας τὸ ἐξελισσόμενον δρᾶμα.

Διότι ἔφθασαν εἰς μίαν στιγμήν, ἔγραφε μὲν ἡ ἀγγλικὴ ἔφημερίς, καθ' ἣν αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά προσεύχονται γονατιστά, φιλοῦν τοὺς τάφους τῶν πατέρων των, τὰ κατώφλια τῶν οἰκῶν των, ἀσπάζονται τὸ γλυκὸ τῆς γενετέρας χῶμα καὶ καταρῶμενοι τοὺς ἀνοικτήριονας σφαγιαστάς των, φεύγουσιν ζητοῦντες ἄσυλον εἰς τὸ ἐλληνικὸν ἔδαφος. Οἱ ἄνδρες οἱ δυνάμενοι νὰ φέρουν ὅπλα, ἀποφασισμένοι νὰ πέσουν ἐντίμως ὑπεραμυνόμενοι τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος των, μὲ δά-

Ἀνακήρυξις τῆς Αὐτονομίας στὸ Δέλβινο (16.2.1914).
Ἡ ὀλιγώτερο γνωστὴ φωτογραφία

κρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποχωρίζονται ἀπὸ τὰς οἰκογενείας των καὶ τρέπονται εἰς τὰ χιονισμένα βουνὰ τῆς Ἡπείρου, ὅπουθεν θὰ ἠχῆσῃ τὸ ἐγερτήριον σάλπισμα τοῦ ὁποίου ὁ ἀντίλαλος θὰ συγκλονίσῃ τὸ Παγγελλήνιον».

Ἐπὶ τοιαύτας συνθήκας ὑποφώσκει ἡ πρωτὰ τῆς 17 Φεβρουαρίου. Πάνοπλος ὁ λαὸς συγκεντρῶνται εἰς τὸν παρὰ τὸ Ἀργυρόκαστρον ρέοντα Δρίνον.

Εἶναι ἡ 3 μ.μ. ὥρα. Ὁ ἥλιος περιέβαλλε τοὺς καταφόρτους ἐξ ἐθειλοντικῶν σωματῶν, λόφους, καὶ ἐλαφρὸς ἀπηλιώτης ἔστελλε μεθυστικὸν τῶν βουνῶν ἄρωμα. Μυσταγωγία ἐκ τῶν σπανίων, ὁμοία ἐκείνης ἡ ὁποία πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν ἐν τῇ Μονῇ τῆς Ἀγίας Λαύρας ὑπὸ τοὺς ἰδίους οἰωνοὺς, ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας ἐτελεῖτο! Ἡ σκηνὴ εἶναι συγκινητικὴ! Ὅλοι

δακρῶν! Ὑψοῦτο ἡ Σημαία τῆς Ἀυτονομίας ἡ ὁποία ἦτο «Ἐ λ λ η γ ι κ ἦ» ἢ μᾶλλον ἐλληρικωτέρα τῆς ἐλληνικῆς φέρουσα, ἐν τῷ μέσῳ τὸν «Δ ι κ έ φ α λ ο ν Ἀ ε τ ό γ».

Ἡ ἠχώ μετέδιδεν εἰς τὰς πλησίον κλιτεῖς καὶ χαράδρας τὸ μέγα μήνυμα τῆς Ἀ ν ε ξ α ρ τ η σ ί α ς τ ῆ ς Β. Ἡ π ε ί ρ ο υ !!

Τὸ πλῆθος γίνεται ἔξω φρενῶν ζητωκραυγάζον, ὅταν προσέρχεται ὁ ἀείμνηστος Γεώργ. Χ. Ζωγράφος περιβαλλόμενος ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν Δρυϊνουπόλεως Βασιλείου, Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Σπυρίδωνος καὶ Ἀλεξ. Καραπάνου.

Οἱ Μητροπολίται ἐγδύονται τὰ ὁμοφόρια καὶ ἐπανωκαλύμμαχα αὐτῶν. Ἀρχίζει ὁ ἀγιασμός.

Ὅταν ὁ Μητροπολίτης Βασιλεῖος ἐξε-

Ἐπιτροπὴ Β. Ἡπειρωτῶν στὸ Λονδίνο ἀγωνίζονται γιὰ τὰ δίκαια τῆς ἄτυχης Πατρίδας

φώνησε τὸ «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν» ἢ βοή ἔπαυσε καὶ οἱ πάντες ἀπεκαλύφθησαν.

Ὅταν ἐγένετο δέησις ὑπὲρ τοῦ Προέδρου Γεώργ. Ζωγράφου, ἀντήχησαν οἱ πυκνοὶ πυροβολισμοὶ τῶν 7 χιλιάδων ἀνδρῶν, καὶ διεπέρασαν τοὺς αἰθέρας, τὸ εὐφρόσυτον γεγονός ἀναγγέλοντες. Συγχρόνως ὑψώθη ἡ Σημαία τῆς Αὐτονόμου, ραντισθεῖσα μὲ τὸ ἁγιασμένον νερὸ τοῦ Δρίνου! Ἐξ ἄλλου ἐν συγκινήσει καὶ σεβασμῷ ὑποστέλλεται ἄλλη Σημαία ἕτερον ἔμβλημα σήμερον τὸ ὁποῖον ὑπὸ τὰς πτέρυγας τοῦ προστατεύει 9 ἑκατομμύρια ἑλλήνων.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην συγκινητικώτατον λόγον ἐξεφώνησεν ὁ Μητροπολίτης Βασιλείου εἰπὼν: «Χάριν τῆς ὑπερτάτης Ἐθνικῆς ἀνάγκης κατεβιδάσθη, ὡ θεῖον ὄνειρον, ἡμῶν τε καὶ τῶν πατέρων μας γαλανόλευκὴ μας, ἔθνικὴ μας Σημαία. Ἀλλὰ ἀντὶ σοῦ δὲν ἀνυψώνομεν ξένην ἀλλὰ τὴν θυγατέρα σου, Ἑπειρωτικὴν προωρισμένην νὰ κατισχύσῃ κατὰ τῆς ἀλβανικῆς ἡμισελήνου!

Ζητωκραυγαί, στεντόρια ὑπὲρ τῆς Αὐτονόμου Ἑπείρου καὶ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου ἐκάλυψαν τοὺς λόγους τοῦ Μητροπολίτου τῶν ἱερολογιτῶν παρουσιαζόντων ὄπλα.

Ἐπειδὴ ἐγνώσθη ὅτι ἡ Ἑλλην. Κυβέρνησις, διὰ νὰ μὴ δώσῃ σημεῖα κακῆς πίστεως ἔναντι τῶν Δυνάμεων εἶχε διατάξει τὸν στρατὸν νὰ παρεμποδίσῃ τὴν ὕψωσιν τῆς Σημαίας τῆς Αὐτονόμου, τότε δύναμις 2 χιλιάδων ἀνδρῶν διηρημένη εἰς διμοιρίας ἐχούσας δεδοκιμασμένους ἀρχηγούς, ἐπροστάτευε τὴν ἀνύψωσιν τῆς Σημαίας κατὰ ἐπιθέσεως τοῦ στρατοῦ ὁστις ἀπὸ πρῶτας δι' αὐστηρῶν διαταγῶν περὶ παρεμποδίσεως τῆς ἀνακηρύξεως τῆς αὐτονομίας, μετὰ πυροβολικοῦ παρατάχθη

εἰς τὰς ἀξιωμαχοὺς τῆς πόλεως θέσει. Οὐχ' ἦρτον ἡ Σημαία ἀνεπετάσθη, ὁ δὲ Πρόεδρος τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως Γ. Χ. Ζωγράφος ἐξεφώνησε λόγον ἐξόχως πολιτικόν. Ὅμιλῆτας περὶ τῆς θέσεως καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς κηρυσσομένης Αὐτονομίας ἢ ὁποῖα ἐν ὀνόματι τῶν ἀρχῶν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ δικαίου καὶ τῶν διεθνῶν νόμων τοῦ πολέμου, διὰ τὴν ἀποφασισθεῖσαν ἄμυναν τῆν χώρας, κηρύσσει καὶ ἐπαγγέλεται τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς καὶ τῆς παρουσίας τῶν τε Χριστιανῶν καὶ τῶν Μουσουλμάνων ἀνευ οὐδενὸς μίσους. Ἡ Ἑπειρος, ἐξηκολούθησεν ὁ Γ. Ζωγράφος ἀναλαμβάνει ἀγῶνα ἀμύνης, ἀλλ' ἀμύνης εὐγενεῖς ὑπὲρ τῆς ἐαυτῆς ἐλευθερίας τὰ δίκαια ὅμως πάντων, θὰ καταστοῦν σεβαστά.

«—Ἡ Ἑλλάς, εἶπεν, ἐξηναγκάσθη νὰ θυσιάσῃ τὴν Ἑπειρον χάριν ἀνωτέρων συμφερόντων. Ὁ Ἑπειρωτικὸς ὅμως λαὸς δὲν δύναται νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὸν ζυγὸν βαρβάρου λαοῦ, αἱ δὲ ἐγγυήσεις ὅς ὑπόσχονται, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τηρηθοῦν. Τὸ πρὸ πεντακοσίων ἐτῶν ὄνειρον ἐκπληροῦται σήμερον, ἐν τῇ ἀποφάσει τῶν Ἑπειρωτῶν ὅπως ΑΠΟΘΑΝΟΤΝ ὑπὲρ τῆς Ἑλευθερίας τῶν».

Ὁ Ζωγράφος ἀφοῦ ἐτόνισε τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Ἑπειρωτ. στρατοῦ, ὅστινος ἡ πειθαρχία καὶ ἡ τυφλὴ ὑπακοή, θὰ συντελέσουν εἰς τὴν ἀποφυγὴν παντὸς ἐκτρέπου καὶ θὰ ἀποτελέσουν πολύτιμον ἄμυναν τῆς χώρας, ἐζητωκραύχασεν ἐν τέλει ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως, τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ἔθνους.

Μετὰ τὴν ἔπαυσιν τῆς Σημαίας ὁμίλησε πάλιν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως Βασιλείου καὶ κατόπιν δολοκλήρον τὸ πλῆθος διηρυθύνθη πρὸς τὴν πόλιν τοῦ Ἀργυροκάστρου. Ἐνεκα τῶν

αυστηράτων διαταγών αἵτινες εἶχον δοθῆ, δὲν ἐρρίφθη οὐδεὶς πυροβολισμός. Καὶ τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν περίνοιαν καὶ σωφροσύνην τοῦ Στρατηγοῦ Παπούλα ὁ ὁποῖος διαδλέπων τὴν ἀκατάσχετον ὀρμὴν καὶ τὴν ἀπόφασιν τῶν ὀπλιτῶν, ἀπέφυγε νὰ θέσῃ τὸν στρατὸν εἰς τὴν σκληρὰν δοκιμασίαν, νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς ἐπαναστάτας καὶ οὕτω ἀπεσοβήθησαν σοβαρὰ ἀπεικταῖα.

Προκήρυξις τῆς Κυβερνήσεως

Κατόπιν εἰς τὴν πλατείαν τοῦ Διοικητηρίου, ὁ Μητροπολίτης Βελλᾶς καὶ Κονίσης Σπυρίδων Βλάχος διὰ λόγου ἐνθουσιώδους ἠλέκτρισε τὰ πλήθη τῆς Σημαίας ἐν μέσῳ δαιμονιωδῶν κωδωνοκρουσιῶν, κρουσμένων ὄλων τῶν κωδῶνων τῶν Ἐκκλησιῶν ὑψομένης ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν ἐνόπλων ἐπὶ τούτῳ τεταγμένων σημαιοφόρων, εἰς τὸν ἐξώστην τοῦ Διοικητηρίου.

Ἡ Κυβέρνησις μετὰ ταῦτα συνελθοῦσα, τὴν ἐξῆς προκήρυξιν ἀπηύθυνε πρὸς τὸν λαόν:

Ἡ π ε ι ρ ῶ τ α ι,

«Ἡ ἐν Ἀργυροκάστρῳ συνελθοῦσα Συνέλευσις τῶν ἀντιπροσώπων, οὗς ὁμοφώνως ἀνέδειξεν ἡ γνώμη τοῦ Λαοῦ, ἀνεκήρυξε τὴν ἴδρυσιν τῆς Ἀυτονομίας Πολιτείας τῆς Β. Ἡπείρου, ἀποτελεσθησομένης ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν, τὰς ἵποίας ἐξαναγκάζεται ὅπως ἐγκαταλείψῃ ὁ Ἑλληνικὸς στρατός.

«Κατὰ τὰς ἀποφάσεις τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως, τὸ ὀριστικὸν πολίτευμα τῆς ἰδρυθείσης Ἀυτονομίας Πολιτείας, θέλει συντάξῃ νέα Συντακτικὴ Συνέλευσις συγκλησησομένη ἅμα ὡς αἱ περιστάσεις ἐπιτρέψωσι. Προσωρινῶς δὲ πάσας τὰς ἐν τῇ Ἀυτονομίᾳ Πολιτεία ἐξουσίας, θέλει διαχειρισθῆ Προσωρινῇ Κυβέρνησις, ἐντεταλ-

μένη ὅπως κυβερνήσῃ καὶ διοικήσῃ τὴν χώραν ὑπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς ἰσοπολιτείας καὶ δικαιοσύνης, τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς προστασίας τῆς ζωῆς, τιμῆς καὶ περιουσίας ἀνεξαρτήτως θρησκευματος.

Ἡ π ε ι ρ ῶ τ α ι,

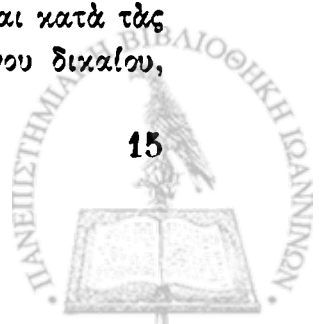
«Ἡ ἐν Ἀργυροκάστρῳ συνελθοῦσα Συντακτικὴ Συνέλευσις εἰς τὰς ἀποφάσεις ταύτας προέβη, ἀναγνωρίσασα ὅτι ἡ Πατρίς ἡμῶν κινδυνεύει, καταδικασθεῖσα ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν.

«Μία κατόπιν τῆς ἄλλης ἀπωλέσθησαν αἱ ἐλπίδες ἡμῶν.

«Μᾶς ἀποσπῶσιν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς μητρὸς μας Ἑλλάδος. Μᾶς ἀρνοῦνται τὴν ἀνεξαρτησίαν. Μᾶς ἀρνοῦνται τὴν αὐτοδιοίκησιν ἐν τῷ Κράτει τῷ Ἀλβανικῷ. Μᾶς ἀρνοῦνται καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἐγγυήσεις αἵτινες ἠδύνατο νὰ περιφρουρήσωσι λυσιτελῶς τὴν ζωὴν, τὴν θρησκείαν, τὴν περιουσίαν, τὴν ὑπαρξίν μας τὴν ἐθνικὴν. Μᾶς φέρουσιν εἰς τελείαν ἀπόγνωσιν. Οὐτε ἡ παρουσία ξένων τινων ἀξιοματικῶν ἐπὶ κεφαλῆς ἀτάκτων σιφῶν, οὐτε αἱ ἀγαθαὶ προθέσεις τοῦ Ἡγεμόνος οὐτε αἱ παμπώδεις ἐπαγγελίαι, οὐτε ἡ προσωρινὴ παραμονὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἐξασφαλίζει τὴν Ἡπειρον.

«Τὸ πάτριον ἡμῶν ἔδαφος κεῖται σήμερον λεία, δυνάμει ἀδίκου καὶ ἀκύρου δουλήσεως πάντων τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς.

«Ἄλλ' ἀκλόνητον ἔμεινε τὸ ἡμέτερον δίκαιον, τὸ δίκαιον τοῦ Ἡπειρωτικοῦ λαοῦ, νὰ ρυθμίσῃ τὰ τῆς ἰδικῆς του τύχης, διοργανούμενος πολιτικῶς καὶ ἐνόπλιως, ἵνα φρουρήσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ. Ἐναντίον τοῦ ἀπαραγράπτου τούτου δικαιώματος ἐκάστου λαοῦ ἀνίσχυρος εἶναι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου,

ή θέλησις τῶν Μ. Δυνάμεων νά δημιουργήσῃ ὑπὲρ τῆς Ἀλβανίας ἔγκυρον καὶ σεβαστὸν τίτλον κυριαρχίας, ἐπὶ τῆς χώρας ἡμῶν καὶ ὑποχρεώσῃ ἡμᾶς.

«Οὐδὲν ἐπίσης κέκτηται ἡ Ἑλλάς δικαίωμα, ὅπως ἐξακολουθῇ κατέχουσα τὸ ἡμέτερον ἔδαφος, ἀποκλειστικῶς ἵνα παραδώσῃ αὐτὸ ἐναντίον τῆς ἡμετέρας βουλῆσεως εἰς ξένον δυνάστην.

»Ἐλευθέρα ἴδῃ παντὸς δεσμοῦ, μὴ δυναμένη δὲ νά συμβιώσῃ καὶ δὴ ὑπὸ τοιούτους ὄρους μετὰ τῆς Ἀλβανίας.

»Κηρύσσει ἡ Βόρειος Ἡπειρος τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς καὶ προσκαλεῖ τοὺς πολίτας τῆς ὅπως ὑποβαλλόμενοι εἰς πᾶσαν θυσίαν, προασπίσωσι τὴν ἀκεραιότητα τοῦ ἔδαφους καὶ τὰς ἐλευθερίας τῆς, ἀπὸ πάσης προσβολῆς.

Ἐν Ἀργυροκάστρῳ τῆ 15) 2) 1914

Ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις

Ὁ πρόεδρος

ΓΕΩΡΓ. ΧΡ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Τὰ μέλη

Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Μητροπολίτης Κορυτσᾶς ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Μητροπολίτης Βελῆς καὶ Κονίτσης ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Τὴν ἀνακήρυξιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Βορ. Ἡπέρου διὰ τοῦ ἐξῆς ἐντόνου ἐγγράφου ἐγνώρισεν εἰς τὴν ἐν Ἀλβανία Διεθνή Ἐπιτροπὴν ὁ πρόεδρος Ζωγράφος:

Κύριοι Ἀντιπρόσωποι

«Ἐχῶ τὴν τιμὴν νά γνωρίσω ὑμῖν ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐπαρχιῶν, ἃς προτίθενται ἐντὸς τακτῆς προθεσμίας νά ἐκκενώσωσι τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα, συνελθόντες ἐν Ἀργυροκάστρῳ τὴν 4ην Φε-

βρουαρίου καὶ δεόντως ἐξουσιοδοτημένοι, διεκήρυξαν ὅτι τοῦ λοιποῦ θ' ἀποτελέσουν ἀνεξάρτητον κράτος ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῆς ἐξελέγην Πρόεδρος, ἀνατεθείσης αὐτῇ πάσης ἐξουσίας μέχρι τῆς συγκλήσεως Συντακτικῆς Συνελεύσεως.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐλήφθη δυνάμει ἀπαραγράπτου δικαιώματος παντὸς λαοῦ, διαθέτοντος τὰ καθ' ἑαυτὸν. Παρὰ τὸν σεβασμὸν τοῦ δὲ πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῶν Δυνάμεων, ὁ Ἡπειρωτικὸς λαὸς ἐξηναγκάσθη, εἰς τὸ διάδημα τοῦτο, ὅπως ἀποφύγη ὀδυνηρὸν ὄλεθρον ἐλλείψει πάσης ἐγγυήσεως, ἀσφαλιζούσης τὰ ἀνθρώπινα καὶ πολιτικὰ αὐτοῦ δικαιώματα.

Ἡ Ἑλλάς δὲν δικαιούται νά διαθέτῃ τὰ ἡμέτερα πράγματα. Ληξάσης τῆς προθεσμίας τῆς κατοχῆς, ὑπολείπεται εἰς αὐτὴν νά ἐκκενώσῃ τὴν χώραν.

Παρακαλῶ, κύριοι ἀντιπρόσωποι, ἐν ὀνόματι τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως, ὅπως εὐκρεστῆθητε νά διατάξητε τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις τῆς Ἀλβανίας, ν' ἀπέσχῃσι πάσης εἰσβολῆς εἰς τὸ ἔδαφος τοῦ ἐλευθέρου ἡμῶν κράτους, δηλῶν ὑμῖν ὅτι τοιαύτην εἰσβολὴν, θὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς ἐχθρικήν.

Λεχθήτε, παρακαλῶ, κύριοι ἀντιπρόσωποι τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου ὑπολήψεώς μου.

Γ. Ζωγράφος

Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ :

Γκραβούρα τοῦ Ἀργυροκάστρου (Φρουρίου) τοῦ 19ου αἰῶνος

Η ΕΛΛΑΣ ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΙ ΤΟΝ «ΑΛΦΕΙΟΝ» ΚΑΙ ΤΟΝ «ΕΥΡΩΤΑ» ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΕΙΛΗ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ - ΤΑ ΠΟΤΑΜΙΑ ΔΕΝ ΠΝΙΓΟΥΝ ΤΗΝ ΕΞΕΓΕΡΣΗ!

Η Ἑλληνική Κυβέρνησις, διὰ νὰ ἀποδείξῃ τρανώτερον εἰς τὰς Δυνάμεις, ὅτι δὲν εὐνοεῖ τὸ κίνημα τῶν Βορειοπειρωτῶν, τὴν 22 Φεβρουαρίου ἀποστέλλει τὸν «Ἀλφειὸν» καὶ τὸν «Εὐρώταν» πρὸς καταστολὴν τοῦ κινήματος καὶ παράδοσιν τῆς πόλεως Ἀγ. Σαράντα.

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἡ Ἑλλ. Κυβέρνησις,

ἀφοῦ ἐγνωστοποίησε τοῦτο εἰς τὰς Δυνάμεις, ἐξέδωκε τὸ ἑξῆς ἀνακοινωθέν:

«Ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ καταλύσεως τῶν ἡμετέρων Ἀρχῶν ἐν Ἀγίοις Σαράντα, ἡ Κυβέρνησις ἔκρινεν ἐνδεδειγμένον ὅπως προδῆ εἰς τὸ ἀστυνομικὸν μέτρον τοῦ ἀποκλεισμοῦ τοῦ ὄρμου τῶν Ἀγίων Σαράντα, ἵνα οὕτω προληφθῶσιν ἐνδεχόμεναι ὑπερ-

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ ὁ κατόπιν Πρόεδρος τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑταιρείας, - Σύνδεσμος τὸ 1914 τῆς Αὐτονόμου Ἡπείρου μὲ τὸν Ἑλληνισμόν

βασίαι τῶν ἐπαναστατῶν κατὰ τῶν πάσης ἐθνικότητος πλείων τῶν εἰσπλεόντων εἰς τὸν ὄμιον τοῦτον, τοῦθ' ὅπερ θὰ ἠδύνατο γὰ προκαλέσῃ καὶ διεθνεῖς περιπλοκάς. Ἡ ἀπόφασις αὕτη τῆς Κυβερνήσεως, εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰς ἀνειλημμένας ὑπ' αὐτῆς ὑποχρεώσεις καὶ τὴν εὐλογὸν μέριμναν ὅπως διατηρηθῆ ἡ τάξις μέχρις ἐκκενώσεως τῶν ἐπιδικασθέντων τῆ Ἑλλάδα μερῶν».

Κατόπιν τούτων ὁ Πρόεδρος τῆς Αὐτονόμου Ἡπείρου Γ. Χρ. Ζωγράφος τὴν ἐξῆς διαμαρτυρίαν ἀπηύθυνε πρὸς τὴν Ἑλλ. Κυβέρνησιν:

Π Ρ Ω Θ Υ Π Ο Υ Ρ Γ Ο Ν ΑΘΗΝΑΣ

«Ἡ δυστυχὴς ἐγκαταλελειμμένη Ἡπειρος, ἐγνώριζεν ἤδη ὅτι ἐν τῇ ἀπεγνωσμένῃ αὐτῆς ἀμύνη, ἀμέτοχος ἤθελε παραστή ἡ ἐπίσημος Ἑλλάς.

» Ἀμέτοχος, ἀλλ' οὐχὶ ἀντίπαλος». Τὸν στραγγαλισμὸν τῆς Ἡπειρωτικῆς ἀμύνης οὐδεὶς δύναται γὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τὸ Κράτος τὸ Ἑλληνικόν. Διὰ παντὸς ὁμοῦ μέσου παρεμποδίζεται νῦν ὁ ἀγὼν ἡμῶν. Τὰς κινήσεις, τὰ μέτρα μας, ὅλα παραλύουν αἱ Ἑλληνικαὶ Ἀρχαί. Δὲν ἐπιτρέπousι τὴν εἰς Ἡπειρον μετάδασιν τῶν δυναμένων γὰ συνδράμωσιν ἡμᾶς. Ἀπαγορεύousι τὴν χρῆσιν τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν, τὴν ἔλευσιν ὀπλιτῶν, τὴν συλλογὴν καὶ ἀποστολὴν ἐράνων, καὶ μέσων ἀμυντικῶν. Διὰ παντὸς τέλος μέσου παρεμποδίζεται ἡ ὀργάνωσις τῆς ἀμύνης. Διαμαρτυρόμεθα ἐναντίον τῆς στάσεως, ἣτις σὺν τῇ ἐλευθερίᾳ καὶ τῇ ὑπάρξει τῶν καταδικασθέντων πληθυσμῶν, ἐκθέτει εἰς κίνδυνον καὶ τὴν τιμὴν τῆς Ἡπείρου».

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΡΗΣ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Αἱ συνθήκαι, ὑπὸ τὰς ὁποίας εὐρέθη, καὶ αἱ δυσκολαὶ τὰς ὁποίας μόνον ἡ φιλοπατρία τῶν Ἡπειρωτῶν ὑπερεπήδησεν ὁ Ἡπειρωτικὸς Ἀγὼν, εἶναι ἀνεκδιήγηται!

Τὸ χρέμα ἔλειπε! Πολεμοφόδια καθόλου! Ἐνθάρρυνσις οὐδαμῶθεν! Ἀφοῦ καὶ αὐτὸ τὸ ἑλληνικὸ Κράτος κατεδίωκε παντοστρόπως τὸ κίνημα!

Ἡ ἀπελπίσις δὲ τῶν ἀγωνιζομένων ἐφθασεν εἰς τὸ ζενίθ. ὅταν εἶδον τὰς ἐλπίδας τῶν διαψευδομένας ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες κατ' ἀρχὰς ὑπεσχέθησαν τὴν ἀρωγὴν των. Πρὸκειται περὶ τῶν ἀξιοματικῶν (Ἡπειρωτῶν) καὶ δὴ μερικῶν μεγαλοσχημῶν, οἱ ὁποῖοι τὴν τελευταίαν στιγμὴν τοὺς ἐγκατέλειψαν εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Τότε, ἡ σχηματιζομένη Κυβέρνησις ἔστρεψε τὴν προσοχὴν τῆς μετὰ τὴν βεβαιότητα, ὅτι θὰ εἰσπραχέτο, πρὸς τὸν πατριώτην ἀείμνηστον Δημήτριον Δούλην, ἀντισυνταγματάρχην τότε τοῦ ἑλλην. στρατοῦ ἐκ Νιβίτσης (Δελδίνου) καταγόμενον.

Ὁ ἀείμνηστος, βλέπων τὴν πατρίδα του κινδυνεύουσαν, ἀνέμενε τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν, ὅπως προσδράμῃ ἐκεῖ ὅπου τὸ καθήκον του τὸν ἐκάλει.

Ἀντισυνταγματάρχης τότε ὢν, σκοπίμως ἐξήτησε γὰ τοποθετηθῆ εἰς τὸ 2θον Σύνταγμα, τὸ ἔδρευον ἐν Ἀργυροκάστρῳ, ὅπου καὶ ὄντως ἐτοποθετήθη, ἀναλαβὼν τὴν διοίκησιν τούτου.

Ἡ χαρὰ του ἦτο μεγάλη, διότι ἔβλεπεν ἐγγίζουσαν τὴν στιγμὴν, διὰ γὰ ἐκπληρωθῆ ὁ διακαὴς πόθος του, τὸν ὁποῖον ἐξ ἀκογενειακῆς ἀνατροφῆς εἶχε κληρονομήσῃ. Τὸ γὰ προσφέρῃ δηλαδὴ εἰς τὴν ἀγωνιῶσαν πατρίδα του ὅτι ἐπεβάλλετο.

Ὡς ἔναυσμα τῶν σχεδίων καὶ σκέψεών του, ἐγένετο ἐγγραφὸν ἀπευθυνθὲν αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἐν Ἀργυροκάστρῳ συνελθούσης Πανεπειρωτικῆς Συνελεύσεως, προσκαλοῦ-

σης αὐτὸν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα.

Ὁ Δ. Δούλης μόλις ἔλαβε γνῶσιν τοῦ ἐγγράφου τούτου, ἀπαντᾷ ὡς ἑξῆς:

Μητροπολίτην Δρυϊνουπόλεως

Ἀργυρόκαστρον

«Εὐγνωμονῶν διὰ προτίμησιν, δηλῶ δ-
τι τοῦτο ἦτο ὄνειρον ζωῆς μου νὰ ἀποθάνω
διὰ τὴν γενέτειράν. Τιθέμενος διαταγὰς σας
παράκαλῶ ἐπισπεύσατε ἐνέργειαν. Τοῦτο
ἐπιβάλλει τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος.

Δούλης, ἀντισυνταγματάρχης

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΕΛΑΣ

Ἵποστράτηγος τοῦ Ἴππικοῦ
Ἐγεννήθη 1879 στὴν Ἀθήνα. Ξε-
ναγὸς τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς τὸ
1913, Ἰλαρχος τότε, καὶ κατόπιν
Πρόεδρος τῆς Ἡπειρ. Ἐταιρείας

ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ ΤΙΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΚΑΙ ΕΠΥΚΝΩΣΑΝ ΤΙΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΚΕΣ ΦΑΛΑΓΓΕΣ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΤΙΧΟΜΥΘΙΑ ΑΝ. ΠΑΠΟΥΛΑ — ΔΗΜ. ΔΟΥΛΗ

Τὴν προσχώρησιν τοῦ Δούλη εἰς τὸν
ἀγῶνα ἠκολούθησαν καὶ ἄλλαι, διαφόρων
ἀξιοματικῶν καὶ διαφόρων ὅπλων τῶν
πολλῶν ὀπλιτῶν.

Τὸ γεγονός τοῦτο κατετάραξε πολὺ τὴν
Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν.

Κατόπιν διαταγῶν ὁ διοικητὴς τοῦ Ε'
Σώματος Στρατοῦ Α. Παπούλας, ὑποστρά-
τηγος, προσκαλεῖ τὴν 18 Φεβρουαρίου εἰς
τὸ τηλέφωνον τὸν Δημ. Δούλην καὶ τὸν ἐ-
ρωτᾷ:

Π α π ο ὑ λ α ς.—Ἀληθεύει δτι οἱ πα-
τριῶται σου σὲ ἀνεκήρυξαν ἀρχηγὸν Στρα-
τοῦ τῆς Αὐτονόμου Πολιτείας;

Δ ο ὑ λ η ς.—Οἱ πατριῶται μου κατὰ
τὴν ἀφιξίν μου χθὲς ἐνταῦθα, μοῦ ἔκαμαν
ἐνθερμον, πάνδημον καὶ πάνοπλον ὑποδο-
χὴν.

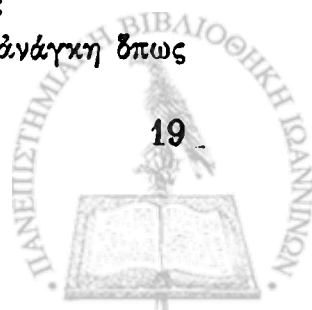
Π α π ο ὑ λ α ς.—Σ' ἐρωτῶ ἐὰν ἐδέ-
χθης τὴν ἀρχηγείαν.

Δ ο ὑ λ η ς.—Ὅχι ἀκόμη. Ἐὰν ὅμως
τὰ πράγματα τὸ καλέσουν, θὰ δεχθῶ.

Π α π ο ὑ λ α ς.—Τότε νὰ μοῦ ἀναφέ-
ρης.

Τὴν 2 μ.μ. τῆς ἰδίας ἡμέρας ὁ Παπού-
λας πάλιν προσκαλεῖ εἰς τὸ τηλέφωνον τὸν
Δούλην εἰς τὸν ὁποῖον λέγει:

Π α π ο ὑ λ α ς.—Εἶναι ἀνάγκη ὅπως

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ

Υπουργός Οικονομικών Αυτόνομου Ήπειρου

αί καταλυθείσαι αὐτοῦ Ἑλληνικαὶ Ἀρχαί, λειτουργήσουν ὅπως δέποτε.

Δ ο ὑ λ η ς.—Ἡ Κυβέρνησις τῆς Αυτόνομου Ήπειρου μὲ ἀνέθηκε τὴν διεύθυνσιν τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων αὐτῆς.

Π α π ο ὑ λ α ς.—Τότε νὰ παραδώσῃς τὴν διοίκησιν τοῦ Συντάγματος εἰς τὴν ταγματάρχην Γρίβαν καὶ ν' ἀπομακρυνθῆς ἐκεῖθεν.

Δ ο ὑ λ η ς.—Ἐπίσκοποι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Αυτόνομου Πολιτείας Ήπειρου ὡς ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν τῆς Κυβερνήσεως αὐτῆς.

Π α π ο ὑ λ α ς.—Ὁ στρατὸς ὁ ἑλληνικὸς ἔχει δώσει ὄρκον ὃν ὀφείλει νὰ τηρήσῃ ὀδηλαδὴ νὰ ἐκτελεθῇ τὰς διαταγὰς τῆς Β. Κυβερνήσεως καὶ τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου καὶ θέλει νὰ μάθῃ ἀπὸ τὴν Δούλην καὶ οὐχὶ ἀπὸ τὸν ὑπουργόν, ὅτι ὁ στρατὸς πρέπει νὰ μένῃ εἰς τὴν θέσιν του καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ συμβουλευθῇ ὁ κ. Δούλης τοὺς ἀξιωματικούς νὰ ἀπόσχουν.

Δ ο ὑ λ η ς.—Ὁ Ἄγιόν τῆς Ήπειρου εἶναι ἄγιόν ἔθνικόν, ἀφ' οὗ οἱ Ήπειρώται ζητοῦσι νὰ παραμείνωσι πιστοὶ ὑπῆκοοι ἐνδόξου στρατηλάτου Βασιλέως Κωνσταντίνου Β'.

Π α π ο ὑ λ α ς.—Ὁ στρατὸς ἔμως ὁ

έλληνικός έχει δώσει όρκον.

Δ ο ύ λ η ς.—**Η Α.Μ.** ο Βασιλεύς μας όμως εις τὸ διάγγελμά του πρὸς τὸν Στρατὸν καὶ Λαὸν μετὰ τὸν βουλγαρικὸν πόλεμον, ἠξίωσεσεν ὅτι πρέπει νὰ εἴμεθα πάντοτε ἔτοιμοι διὰ νὰ διατηρήσωμεν ὅτι διὰ πολλοῦ αἵματος ἀπεκτήσαμεν καὶ μὴ ἐπιτρέψωμεν εἰς οὐδένα νὰ διανοηθῆ νὰ μᾶς ἀποσπάσῃ οὔτε σπιθαμὴν γῆς. Οὕτω πράττομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, μὴ ἐπιτρέποντες τὴν ἀφαίρεσιν μέρους γῆς εἰς τὰ ἀμφισβητούμενα μέρη, τὰ ὅποια ἀπεκτήσαμεν δι' ἀφθόνου αἵματος.

Π α π ο ύ λ α ς.—**Η Κυβέρνησις** τῶν ἰδικῶν σας ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν αὐτήν, ὁ Ἕλληνικός ἔμως Στρατὸς ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν ν' ἀπομακρυνθῆ ἐν καιρῷ.

Δ ο ύ λ η ς.—**Η Ἡπειρος** όμως θὰ ἀγωνισθῆ καὶ οὕτω συμμορφοῦται πλήρως πρὸς τὰς ἐντολάς τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως.

Π α π ο ύ λ α ς.—**Ἐάν** ἡ Κυβέρνησις ἤθελε, τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ θὰ ἠγούμην ἐγώ.

Δ ο ύ λ η ς.—**Ἐπειδὴ** όμως ἡ Ἕλληνική Κυβέρνησις δὲν θέλει, ἠγούμαι ἐγώ, ὡς Ἕλληγ Ἡπειρώτης.

Π α π ο ύ λ α ς.—**Σὰς** κοινοποιῶ τὸ κρυπτογραφικὸν τηλεγράφημα, ὅπερ παρέλαβον ταύτην τὴν στιγμὴν ἀπὸ τὴν Α.Μ. τὸν Βασιλέα καὶ ἀναμῆνω τὴν ἀπάντησιν:

Ἐποστράτηγον Παπούλαν, Ἰωάννινα.

«Εἰδοποιήσατε τελικῶς ἐξ ὀνόματός μου **Συνταγματάρχην Δούλην**, ὅτι πρῶτιστον καθήκον τοῦ στρατιώτου εἶναι ἡ ὑποταγὴ εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Βασιλέως του καὶ ἡ τήρησις τοῦ ὅρκου του. Ἐάν δὲν ἐπανέλθῃ εἰς τὸ καθήκον του, θέλω τὸν θεωρήσῃ λιποτάκτην, μὴ θεωρῶν τὴν πράξιν του δεδικαιολογημένην ὑπὸ περιστάσεων, τῶν ὁποίων δὲν εἶναι κριτὴς αὐτός.

Βασιλεύς Κωνσταντῖνος

Ἄ π ά ν τ η σ ι ς

Ἐποστράτηγον Παπούλαν, Ἰωάννινα.

«Ὡς στρατιώτης μέχρι σήμερον ἐξεπλήρωσα πιστῶς καὶ εὐόρκως τὸ καθήκον μου κατὰ τὴν γνώμην μου. Ἦδη ὡς γέννημα καὶ θρέμμα τῶν διεκδικουμένων μερῶν τῆς Ἡπείρου, ἔχω πλέον τὴν ὑποχρέωσιν ν' ἀγωνισθῶ ὑπὲρ τῶν σφαγιαζομένων ἀδελφῶν μου, καταδικασθέντων εἰς ζυγὸν τυραννικώτερον τοῦ τουρκικοῦ. Λυποῦμαι κατὰκαρῶς, διότι κατόπιν τῆς μακρᾶς μου στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, εὐρίσκομαι ἤδη εἰς τὴν ἀναπόδραστον ἀνάγκην νὰ παρεκκλίω τῶν ἐντολῶν τοῦ λατρευτοῦ Βασιλέως μου».

Δούλης

Κατόπιν τῶν ἐπισήμων τούτων δηλώσεων, ἡ προσχώρησις τοῦ Δημ. Δούλη εἰς τὸν ἀγῶνα ἐξησφαλίσθη. Ἀπὸ ὥρας δὲ εἰς ὥραν ἀνεμῆνετο ἡ ἐκ Χειμάρρας ἀφιξίς του.

«ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Μηνιαία ἔκδοσις τῆς ὁμωνύμου Ἐταιρείας.

Ἀθῆναι — Μαυρομιχάλη 7 (Τ.143)

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΛΗΣ

Ἄλέξ. Χ. Μαρμόπουλος

Ἁγία Παρασκευὴ Ἀττικῆς
ὁδὸς Τερψιθέας 64

Τηλ. 6511.669 — 3634.152

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

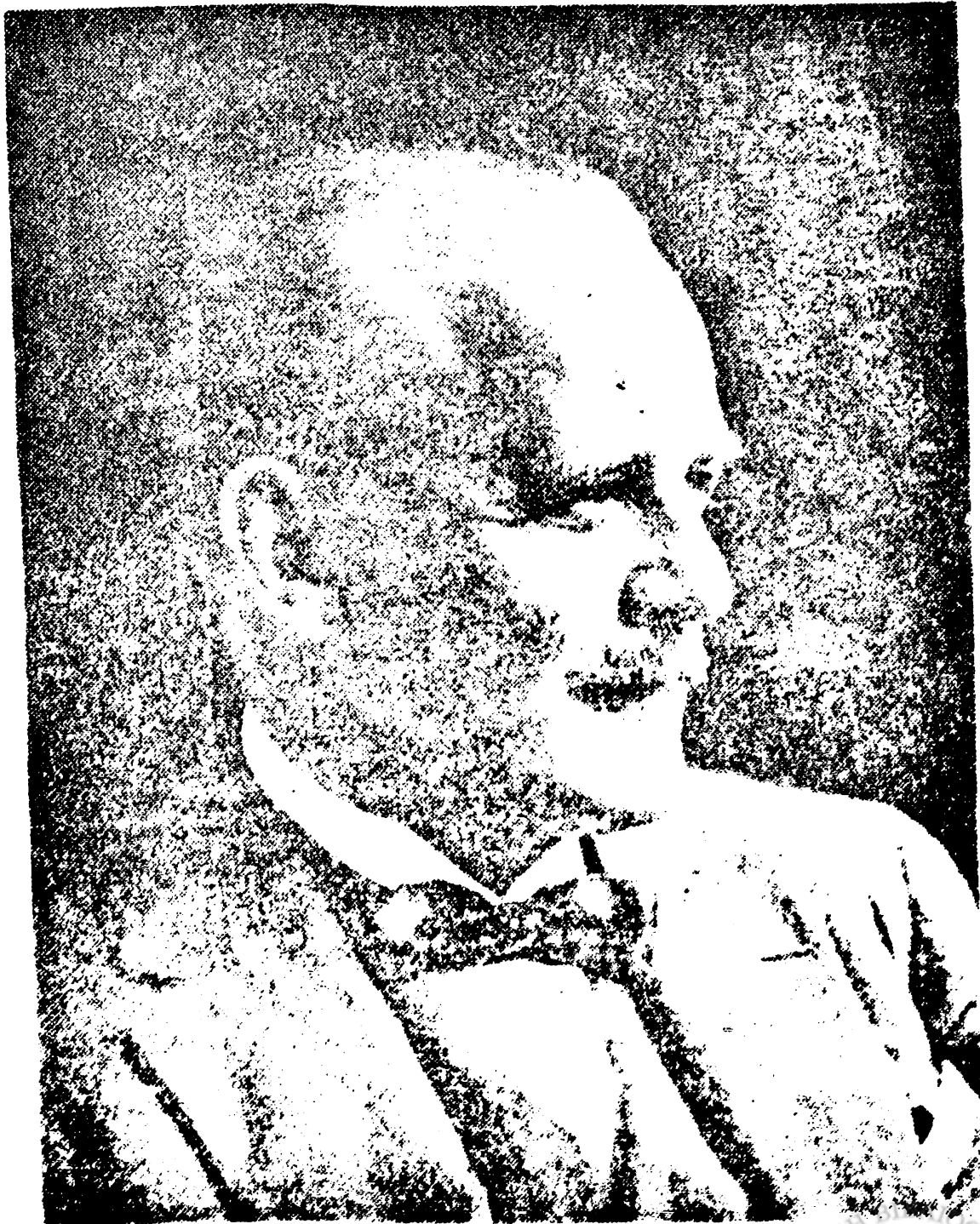
Φώτιος Παντ. Εἰσταθίου

Βαλτετσίου 6 — Ἀθῆναι
Τηλ. 3634.716

Τυπώνεται σὲ 3.000 ἀντίτυπα καὶ ἀποστέλλεται στὰ Μέλη καὶ τοὺς Ἀκροατὰς μὲ προαιρετικὴ συνδρομὴ.

RENÉ PUAUX

Έκατό χρόνια από τη γέννησή του 1878 - 1978

Ρενέ Πωώ «Ένας ωραίος άντρας με αργυρόχρο γέλιο»

Ο Λ. ΜΑΓΚΡΙΝΙ, Ο RENE ΠΥΩ ΚΙ Ο ΕΠΡΩΠΑΪΚΟΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΠΛΕΥΡΟ ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ

Ο ανταποκριτής του «Χρόνου Παρισίων» κ. RENE PUAUX τὰ ἐξῆς γράφει εἰς τὴν ἐφημερίδα του:

«Ἡ Εὐρώπη πρόκειται νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν διάπραξιν ἐνὸς ἐγκλήματος τὴν σιγήμην ποῦ τὸ μικρὸν τοῦτο βιβλίον (1) θὰ ἐκδίδεται, ἡ τύχη τῶν μερῶν τῆς Βορ. Ἡπειροῦ θὰ ἔχη ἴσως κανονισθῆ καὶ υποκλινόμενα πρὸ τῶν ἰταλικῶν ὀρέξεων, αἱ Μεγ. Δυνάμεις θὰ ἔχουν παραχωρήσῃ εἰς τὸ ὑποθετικὸν βασίλειον τῆς Ἀλβανίας, ἐδάφη κατωκημένα ἀπὸ Ἑλληνας πατριώτας, παραδίδουσαι αὐτοὺς εἰς τὴν τυραννίαν τῶν Ἀλβανῶν μπέηδων. Ἡ Ἰταλία ἔχει γράψῃ εὐγενικὰς σελίδας εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου. Τώρα χαράσσει μίαν σελίδα μυσταράν, ἀπαρνημένη τὰς ἠθικὰς ἀρχάς, ὅσαι ἔκαμον τὴν ἔνωσιν τῆς, ζήτουσα νὰ κάμῃ Ἀλβανίαν μεγάλην, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ τὴν μοιρασθῆ ἀργότερα μετὰ τὴν Αὐστροουγγαρίαν. Ἡ Αὐστροουγγαρία ὅμως οὐδέποτε θὰ στέρξῃ ὅπως τῆς ἐπιτρέψῃ νὰ ἔχη τὰ δύο παράλια... Εὐτυχῶς ἅπαντες καὶ ἰδίως οἱ ἀμερόληπτοι σινάδελφοί μου κ.κ. CH. VELLAT καὶ DE JESSEN ἐπιστοποίησαν αὐτὰ ταῦτα, καὶ ὅλος ὁ κόσμος, ἐπέστηθη ὅτι ἡ Ἡπειρος εἶναι ἐλληνική. Ἄν ἡδυνήθην, παρέχων πρῶτος πρὸς τὸ γαλλικὸν κοινὸν ἐπισκόπησιν τῆς ἐν Ἡπειρῷ καταστάσεως καὶ τῆς θαυμαστῆς πρὸς τὴν Μητέρα Πατρίδα ἀφοσιώσεώς της, νὰ συνεισφέρω κατ' ἐλάχιστον εἰς ὑπεράσπισιν τοῦ Ἀγῶνος

τούτου τοῦ ὠραίου μεταξὺ τῶν ὠραιστάτων, θὰ αἰσθανθῶ τὴν βαθυτέραν μυχίαν χαρὰν, ἀλλ' ὅ,τι καὶ ἂν συμβῆ ἢ ἀνάμνησις ἦν ἔχω ἐκ τοῦ ταξειδίου τούτου, ἀπομένει τοιαύτη, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ ἀναπολώ ἤδη, χωρὶς νὰ αἰσθάνωμαι δάκρυα νὰ ὑγραίνουσι τοὺς ὀφθαλμούς μου».

(Συνέχεια ἀπὸ σελ. 2)]

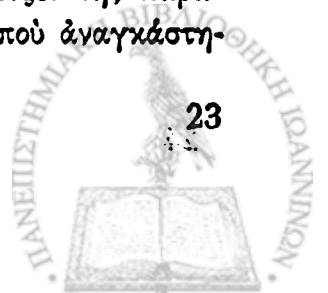
ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

τω ἀπὸ τῆς δυναστείας τῶν Μουσουλμάνων Ἀλβανῶν, ποῦ κατὰ τὸ διάστημα τῆς μακραιωνίης δουλείας ἐστάθησαν πλάι στὸν Ὄθωμανὸ κυρίαρχο, ὄργανά του καὶ βασανισταὶ του, σήκωσε ἀγέρωχος τὰ ὄπλα του ἔτοιμος ν' ἀντιμετωπίσῃ τὴν νέα ἀπειλή καὶ νὰ φυλάξῃ τὴν λευτεριά, ποῦ μόλις ἀπόκτησε.

Σχηματίζεται ἡ πρώτη Κυβέρνησις τῆς Αὐτονομίας Ἡπειροῦ μετὰ Πρόεδρο τῆς τὸν Γεώργιο Χρηστάκη Ζωγράφον καὶ Ὑπουργοὺς τὸν τότε Μητροπολίτην Βελλᾶς καὶ Κοιτίσης Σπυρίδωνα, τὸν κατόπιν Ἀρχιεπίσκοπον πάσης Ἑλλάδος, τὸν Μητροπολίτην Δρυϊνουπόλεως Βασίλειον, τὸν Μητροπολίτην Κορυτσᾶς Γερμανόν, καὶ τοὺς Ἀλέξ. Καραπάνον Ὑπουργὸν Ἐξωτερικῶν, Ἰωάν. Παρμενίδην Οἰκονομικῶν, Δημ. Δούλην Στρατιωτικῶν. Ἡ Κυβέρνησις ἐκείνη ἀνακηρύσσει στίς 17 Φεβρουαρίου 1914 τὴν Αὐτονομία τῆς ΒΟΡΕΙΟΥ ἩΠΕΙΡΟΥ.

Ἡ ἐξέγερσις τοῦ πληθους εἶναι σύσσωμη ἀπ' ἄκρου σὲ ἄκρον τῆς καταδικασμένης περιοχῆς καὶ ἐμποδίζει τὴν παράδοσιν χωριῶν καὶ πόλεων, ποῦ ἀναγκάστη-

1. «Ἡ δυστυχισμένη Ἡπειρος». Μετάφρασις ἀπὸ τὰ γαλλικά. Ἰωάν. Ζερβουδ.

κε να κίνη με σπαραγμό ο άποχωρών Έλλη-
νηικός Στρατός στους Άλβανούς. Ίε-
ροί Λόχοι σχηματίζονται. Έθελοντική
προσέλευση του έντόπιου πληθυσμού πού
μπορούσε να φέρη όπλα. Και κάτι πού δύ-
σκολα συναντάται σε σελίδες της Παγκό-
σμιας Ίστορίας. Άξιωματικοί και όπλιτες
του Έλληνικού Στρατού Κρήτες, Άκαρ-
νάδες, Λάκωνες, κ.ά. λ ι π ο τ α κ τ ο υ ν
δ χ ι γ ι ά ν ά ά π ο φ ύ γ ο υ ν
τ ό ν π ό λ ε μ ο . Λ ι π ο τ α κ τ ο υ ν
ά π ό τ ό ν έν ε ί ρ ή ν η έ λ λ η-
ν ι κ ό σ τ ρ α τ ό γ ι ά ν ά
έν τ α χ θ ο ύ ν σ τ ό ν Α ύ τ ο ν ο-
μ ι α κ ό Σ τ ρ α τ ό και ν ά ά-
π ο δ υ θ ο ύ ν σ έ ν έ ε ς π ο-
λ ε μ ι κ έ ς π ε ρ ι π έ τ ε ι ε ς .

Άρχίζουν συγκρούσεις με τόν νεοσύ-
στατο στρατό της Άλβανίας, πού κατευ-
θύνεται από Τούρκους και Όλλανδούς ά-
ξιωματικούς. Σκληρές μάχες συνάπτονται
παντού και ή επικράτηση των Αύτονομια-
κών Δυνάμεων είναι γενική. Σώμα του
Λάκωνα Λεοντοκιανάκη έφτασε ως τó Βε-
ράτι.

Στις 23 Άπριλίου του 1914 τó σώμα
του Καρχρήστου άνέτρεψε τή σοβαρή ά-
πειλή των Λιάπηδων του Κουρδελισίου.

Πρό του κινδύνου της γενικής επικρα-
τήσεως των Αύτονομιακών όπλων, ή Διε-
θνης Έπιτροπή ζήτησε από τόν Γ. Ζω-
γράφον άναχωχή και έν συνέχεια δια-
πραγματεύσεις πού κατέληξαν στο Πρω-
τόκολλον της Κερκύρας.

(Συνέχεια από σελ. 8α 4)

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Στις 7 Ίανουαρίου 1914 ο ύπολοχα-
γός τότε του Έλ. Στρατού Γ. Μαυρατζάς
άρχίζει τήν εκγύμναση 1200 Ίερολοχι-
τών, πού όρχίζονται τήν ίδια μέρα στην
Κορυτσά. Διεθνης προσωπικότης άναλαμ-

βάνει τή πολιτική άρχηγία του Άγώνος,
ο Γεώργιος Χρηστάκη Ζωγράφος, υίός του
γνωστού Έθνικού Εύεργέτου Χρηστάκη
Ζωγράφου (Ζωγράφειο της Πόλης, Διδα-
σκαλεία Κεστορατίου της Βορείας Ήπει-
ρου) πρώτος Γεν. Διοικητής της άπελευ-
θερωμένης Ήπειρου, ύπουργός Έξωτερι-
κών της Ελλάδος, πού οι συμπατριώται
του όμόθυμοι πρός τó Πανελλήνιο φηλά
κρατούσαν τó τίμιο όνομά του.

Ό Ζωγράφος σχηματίζει στο Άργυ-
ρόκαστρο, πού γίνεται έδρα των ένεργειών
και πρωτεύουσα της Βορ. Ήπειρου Κυ-
βέρνηση με τούς Μητροπολίτην Δρυϊνου-
πόλεως Βασίλειον, Βελλάς και Κονίτσης
Σπυρίδωνα, Άλέξ. Καραπάνον Ύπουργόν
Έξωτερικών, Δημ. Δούλην Ύπουργόν
Στρατιωτικών, Ίωάν. Παρμενίδην Ύπουρ-
γόν Οικονομικών και άνακηρύσσει στις 17
Φεβρουαρίου 1914 τήν Αύτονομία της Βο-
ρείας Ήπειρου.

Άπό τά πρώτα θήματα γίνεται άντι-
ληπτόν ότι δέν έφτανε μόνο ο άκράτητος
ένθουσιασμός του έντοπίου πληθυσμού και
ή άπόφαση του να άντισταθί στην άδικη
άπόφαση των Δυνάμεων. Έλειπαν οι στρα-
τιωτικοί ήγέται και τά ύλικά μέσα. Έπι-
πλέον έπρεπε να άντιμετωπισθί ή σάδετε-
ρότητα της έπίσημης Ελλάδος, πού συχνά
έγινε έχθρότητα έξ αίτίας του φοβερού δι-
λήμματος, μέσα στο όπολον εύρέθη από
τήν εκδιαστική πολιτική των Δυνάμεων.
Όμως ο πατριωτισμός των Έλλήνων Ά-
ξιωματικών της εποχής εκείνης και ή έ-
θελοντική κατάταξη έσωσαν τήν κατάστα-
ση.

Άρχηγός των Αύτονομιακών Στρατευ-
μάτων Κορυτσάς, Δεδόλη, διορίζεται ο
προσχωρίσας στο Κίνημα γνωστός Μακε-
δονομάχος Γεώργιος Τσόντος, (καπετάν

Γ. Τσόντος — Βάρδας
ἀριστερά με τὸν ὑπασπιστή του Ἄν. Παπαδάκη.

Βάρδας)·

Ἀρχηγὸς τῆς Κολωνίας ὁ Νικ. Τσίπουρας, Πρεμετῆς ὁ Ἀπόστ. Παπαγεωργίου, Δελτινίου - Ἀργυροκάστρου ὁ Βλάσης Καραχρήστος, τῆς Χειμάρρας αὐτοδικαίως ὁ Σπ. Σπυρομίλιος, πὺ τὴν κρατεῖ

ἐλεύθερη ἀπὸ τῆς 5 Νοεμβρίου 1912.

Τραγικὲς εἶναι οἱ σκηνὲς τῆς παραδόσεως ἑλληνικῶν πόλεων, ὅπως τῆς Κορυτσᾶς, ἀπὸ τὸν ἀποχωροῦντα ἑλλη. Στρατὸ στοὺς Ἀλβανούς.

Γ. Χ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ, Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ

Νεκρολογία τοῦ ΝΙΚ. ΚΑΡΒΟΥΝΗ, Πολεμικοῦ Ἀνταποκρι-
τοῦ στὸν Βορειοηπειρωτικὸν Ἀγῶνα

(«Καθημερινή» 26 Ἰουνίου 1920

Παρουσιάζονται εἰς τὴν σταδιοδρομί-
αν τῶν εὐγενῶν στιγμαὶ αὐστηρᾶς δοκιμα-
σίας —μοιραῖαι στιγμαί, κατὰ τὰς ὁποίας
μία ἀπόφασις, νίκης ἠθικῆς προῖόν, δύνα-
ται ν' ἀποκορυφώσῃ τὸ ἄριστον εἰς ἔπιδλη-
μα καὶ παράδειγμα ὑψηλὸν καὶ νὰ χαρί-
σῃ εἰς αὐτὸ, ἀνεξίτηλον πλεόν, τὴν ὀρι-
στικὴν σφραγίδα τῆς ἠθικῆς φυσιογνω-
μίας.

Ὁ Γεώργιος Χρηστάκη Ζωγράφος θὰ
παραμείνῃ εἰς τὴν εὐγνώμονα μνήμην τῶν
Ἑλλήνων ὡς ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ὑπὲρ διατη-
ρήσεως τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Βορείου Ἡ-
πείρου ἀγῶνος. Ἀπὸ γενετῆς κατηυγάζετο
ἀπὸ τὴν αἰγλήν τῶν πατρῶων πρὸς τὸ Γέ-
νος εὐεργεσιῶν μοναδικῶς Ἑλληνικῆς ἀ-
ρετῆς καὶ ἐγκαυχήσεως, ἰδιαζούσης δὲ εἰς
τοὺς υἱοὺς τῆς Ἡπείρου. Ἡ ἀνεπιτήδευτος
ἔμψυξ καὶ θέλωσα εὐρημάθειά του, ἡ ἀ-
νετος οἰκειότης τοῦ ἀρχοντικοῦ του ἤθους
ἡ ἐπιστημονικὴ του ἀξία, ἡ πολυσύνθετος
καὶ καρποφόρος κοινωνικὴ καὶ ἔθνικὴ αὐ-
τοῦ ὄρασις, αἱ πολιτικαὶ του ὑπηρεσίαι,
τὰς ὁποίας ὡς βουλευτῆς καὶ δις ὑπουργ-
γεύσας προσέφεραν ἐντίμως εἰς τὴν Χίω-
ραν, εἰς ἡμέρας εὐδύους καὶ εἰς στιγμὰς
ἐναγωνίου, ἡ ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἐθνι-
κῆς Τραπεζῆς ἐργασία του, καὶ αὐτὸς ἀκό-
μη ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον ἐξετέλεσε
τὸ καθήκον του ὡς πρῶτος Γενικὸς Διοικη-

τῆς τῆς ἀπελευθερωθείσης Ἡπείρου —δ-
λα ὅσα συναπετέλουν τὸν πρῶτον εὐπατρι-
δὴν, τὸν τίμιον πολίτην, τὸν κληρο-
νόμον Ἑλληνικῶν παραδόσεων, τὸν ἱπ-
πότιν τοῦ τάγματος τοῦ Καθήμενος,—
ὑποχωροῦν διὰ νὰ γίνουν τὸ ἠθικὸν βά-
θρον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μία κρῖσιμος διὰ τὴν
Ἑλλάδα καὶ διὰ τὴν Ἡπειρον ἀπόφα-
σις του τὸν ὑψώσεν ὡς ἐνσάρκωσιν τῆς θε-
λήσειος τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ λαοῦ νὰ
ζῆσῃ ἐλεύθερος.

Ἡ γενναϊότης τῆς Ἑλληνικῆς του ψυχῆ
καὶ ἡ ἰσχυρὰ συναίσθησις τοῦ καθήμενος
ἐξωσκόνησαν καὶ ἐπτέρωσαν σῶμα πάσχον
καὶ ἐξερθενημένον. Καὶ εὐρέθη μίαν πρωτ-
αν τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1914 ὁ Γεώργιος
Ζωγράφος εἰς τοὺς πρόποδας τῶν λόφων
τοῦ Ἀργυροκάστρου, κατέναντι τῶν δε-
σποζόντων τοῦ Δρίνου βουνῶν τῆς Ρίξας
καὶ τῆς Λιντζουριάς, εἰς μίαν κόλπωσιν
τῶν ὁποίων ἐλεύκαζε τὸ Κεστοράτι, ὅπου
εἶχεν ἴδει τὸ φῶς ὁ πατὴρ του. Περιστοι-
χίζετο ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς Δρυϊνουπό-
λεως, συγκεκριμένως, κατηφεῖς, ἐναγω-
νίως προσδοκῶντας τοὺς λόγους του.

Ἀναξία καὶ μικρόψυχος πολιτικὴ εἶ-
χεν ἐκφέρει τὴν καταδικαστικὴν τῆς ἀ-
πόφασιν κατὰ τοῦ πολυπαθοῦς καὶ ἀκρι-
βοῦ ἐκείνου τμήματος τῆς τόσον προσφι-
λοῦς Ἡπείρου, περιδεῆς πρὸ τῆς σκαιᾶς

ἀξιώσεως τῶν συμφερόντων τῶν ἰσχυρῶν τῆς Εὐρώπης. Ἡ Βόρειος Ἡπειρος ἐπρόκειτο νὰ παραδοθῆ ὑπὸ τῶν ἐλευθερωσάντων αὐτὴν διὰ γενναίου αἵματος στρατιωτῶν τῆς Ἑλλάδος εἰς ξένην δεσποτείαν.

**

Ἄλλὰ δὲν θροεῖ ἐπὶ ματαίῳ διὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἀρετὴν ἢ σεπτὴ Δωδωναία ὄρυς, τῆς ὁποίας αἱ προαιώνιοι ρίζαι ἐνκαλιζονται τὰ θεμέλια τῆς Ἡπέρου. Διερμηγεὺς ἱεροφάντης τῶν ψιθυρισμάτων τῆς ὁ Ζωγράφος ὕψωσεν ἀσκεπῆς τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν σημαίαν τῆς Αὐτονομίας τὴν ὕψωθεισαν παρὰ τὰς αἰγείρους τοῦ Δρίνου ὑπὸ τὴν εὐλογίαν τῶν συναγωνιστῶν τοῦ Βορειοηπειρωτῶν ἱεραρχῶν καὶ ἡ θαθεῖα, παλμώδης, ἀρρενωπὴ τοῦ φωὴ ἀντήχησεν «εἰς Ἀργυρίνους καὶ Κεραιονίους νάπας» ὡς σάλπισμα ἐγερτήριον καὶ διαμαρτυρία κατὰ τῆς ἀκάρδου μικρότητος τῶν μυκτηρισάντων τὸν ἀγῶνά του ὡς παραφροσύνην.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἡ ἠθικὴ φυσιογνωμία τοῦ Γεωργίου Χρηστάκη Ζωγράφου ἔλαβε τὴν ὀριστικὴν αὐτῆς σφραγίδα. Καὶ ἤρχισεν ὁ ἀγὼν, πολύμοχος κατ' ἀρχὰς καὶ πλήρης πικριῶν — διότι πλοῖα πολεμικὰ ὑπὸ τὴν σκέπη τῆς κυανολεύκου ἀπέκλειον τὰ Βορειοηπειρωτικὰ παράλια καὶ σφαῖραι Ἑλληνικαὶ ἐσφύριζαν εἰς τὰ ὦτα Βορειοηπειρωτῶν μαχητῶν ζητούντων νὰ κρατήσουν τὰ πυρμαχικὰ ἐγκαταλείποντος τὸ Βορειοηπειρωτικὸν ἔδαφος Ἑλληνικοῦ στρατικοῦ ἀποσπάσματος παρὰ τὸ χάρι τῶν Γεωργουτσάδων.

Ἄλλ' εἶχεν ἐμιλήσει πλέον ἡ πανελλήνιος ψυχὴ. Παρὰ τὸν ἀποκλεισμόν καὶ τὴν ἀπηγῆ τῆς Κυβερνήσεως ἀντίδρασις ἀθρόα προσήρχοντο ἀπὸ πάσης Ἑλληνικῆς γωνίας τὰ τέκνα τῆς Πατρίδος ζητοῦντα τὴν ἀδελφωσύνην εἰς τὴν ἐτοι-

μαζομένην ὥρασαν θυσίαν. Μετὰ τὰς πρώτας δυσχερείας ἀνέτειλαν ἡμέραι περιπετειώδεις καὶ ἡμέραι εὐτυχεῖς. Καὶ ὁ Ζωγράφος — Πρόεδρος τῆς Αὐτονομίας Κυβερνήσεως δὲν ἦτο πλέον ὁ σωματικῶς ἐτοιμόρροπος ἄνθρωπος. Ὡσάν γὰρ τὸν εἶχεν ἀναξωρογονήσει ὁ ἱερός Ἀγὼν, βοηθούμενος ἀπὸ τοὺς συναγωνιστὰς του, ἐβρισκεν ἄλλοτε εἰς τὸ Δελφίνον τόνους πάθους ἀρρενωποῦ παραδίδων τὴν σημαίαν εἰς τὸ πρῶτον συγκροτηθὲν σύνταγμα τοῦ Δελφίνου, ἄλλοτε θέρμην σχεδὸν νεανικὴν εἰς τὸ μικρὸν καὶ ἀπέριττον γραφεῖόν του εἰς τὸ Ἀργυρόκαστρον ὅταν ἤκουεν εἰς τὸ τηλέφωνον τὸ ἄγγελμα τῶν πρώτων συμπλοκῶν τοῦ Λιασκουκίου καὶ τοῦ Πιτσαρίου, ἄλλοτε φράσεις ἀληθμονήτους ὅταν κάποια μεσάνυχτα ὑπηγόρευε τὴν ἡμερησίαν διαταγὴν τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐπιχειρήσεων πρὸς τοὺς στρατιώτας τῆς Αὐτονομίας, καὶ ἄλλοτε λόγους ὑψηλῆς ὠραιότητος ὅταν ἐπὶ τοῦ φρουρίου τοῦ Ἀργυροκάστρου προσηγόρευε τοὺς ὑπὸ τὸν ἄλλον ἐκείνον ἀληθμόνητον εὐπατρίδην τοῦ Καθήκοντος, τὸν φίλτατόν του Ρώμαν, Ἑλληνας ἐρυθροχίτωνας.

Ἐφερὲν εἰς τὰς συζητήσεις τῆς Κερκύρας τὴν προσωπικὴν του ἐπιβολὴν καὶ εἰς τὸ Συνέδριον τοῦ Δελφίνου, ὅπου ἀρχομένου τοῦ Μαΐου, συνεζητήθη ἡ συμβασις, τὴν συνετὴν του πειθῶ καὶ τὴν ἀρωγὴν τῆς φωτεινῆς διανοίας του.

***

Ἐνεψύχωσε καὶ ἐσυμβόλισεν εἰς τὰ ὄμματα τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ καὶ τῆς Εὐρώπης τὸν ἀγῶνα καὶ ἔσχε τὴν ἠθικὴν ἱκανοποίησιν, ἐν Ἡπέρω ἀγωνιζόμενος, γὰρ πληροφορηθῆ τὴν ἀπάντησιν, τὴν ὁποῖαν ἔδωκεν ὁ λαὸς τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἀττικοβοιωτίας εἰς τὸν ἀνάξιον κυβερνητικὸν μυκτηρισμόν τῆς «παραφροσύνης» ἐκλέξας αὐτὸν διὰ περιφανοῦς παι-

ψηφίας αντιπρόσωπόν. του εις τὸ Ἑλλη-
νηκὸν Κοινοβούλιον. Καὶ ὅταν, χάρις εἰς
τὸν Ἀγῶνα, τοῦ ὁποῖου ἡγήθη καὶ τὸν
ὁποῖον ἔφερον εἰς τέρμα εὐτυχές, κατέ-
θηκεν εἰς τοὺς πόδας τῆς Ἑλλάδος τὸν
τίτλον τοῦ Προέδρου τῆς Αὐτονομῶν Ἡ-
πειροῦ, ἀποδίδων αὐτὴν ἀκεραίαν εἰς τὸν
Ἑλληνισμόν, ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ Δελφί-
νου διὰ τὴν ἀποδοῆναι καὶ πάλιν ὁ συμπαθὴς
εὐπατρίδης, ὁ εἰρηνικῶς ὑπηρετῶν τὴν
χώραν τοῦ πολίτης, ὁ ἰδιώτης καλλιεργη-
τῆς τῆς Λαζαρίνας.

Ἐμεινεν, ὁμοίως, καὶ θὰ μείνη ἔσαει
διὰ τὴν Ἑλλάδα ὁ πρῶτος ἀγωνιστῆς τῆς
Ἡπειροῦ. Ἄν σήμερον ἡ Βόρειος Ἡ-
πειρος, πλουσία εἰς τάφους περὸντιον ὑ-
πὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς. ὑπὸ ξένην εὐ-
ρίσκειται δεσποτείαν, ἡ ἀνάμνησις τοῦ Ἀ-
γῶνος τῆς, μετὰ τὸν ὁποῖον ἀρρήκτως ὁ
νεκρὸς τῆς χθὲς συνέδεσε τὸνομά του, ἀ-
νάμνησις ἀσβεστος εἰς τὰς ψυχὰς ὄσων ἔ-

σχον τὴν τιμὴν νὰ τὴν ὑπηρετήσουν καὶ
τὴν εὐτυχίαν νὰ τὴν ἀγαπήσουν, ὡς εἶναι
ὁ ἀρραβὼν τῆς ἐκ νέου ἀπελευθερώσεώς
τῆς.

Ἡ αἱματοποτισμένη γῆ καρποφορεῖ ἐ-
λευθερίαν. Βλέπω τὸ δαίλι κατὰ τὸ ὁποῖον,
εἰς τὰς φλογώδεις ὡς ὄριμα ροδάκινα καμ-
πυλότητας τῶν κλιτύων τῆς Λιτζουρίας
ροδίζουσι τὰ χωριά καὶ ὑψοῦνται εἰς τὸ δά-
θος μετὰ χαλυδόνικας ἀνταυγείας αἱ ὑψη-
τεῖς αἰχμαὶ τῆς Νεμέρτζικας ἐνῶ οἱ θου-
κόλοι ἐπαναφέρουσι ἀπὸ τὴν δροσιάν τοῦ
ρευστοῦ σαπφείρου τοῦ Δρίνου εἰς τὰ χω-
ριά τῆς Δρυϊνολόλου τὰς ἀγέλας. Καὶ
ἀκούω τὸ τραγούδι τῶν πεπλοφόρων Ἑλ-
ληνίδων ἐλευθέρων καὶ πάλιν γύρω εἰς
τὰς κρήνας καὶ τὰ πηγὰδια. Ἐκεῖ μίαν
ἡμέραν ἐλληνικῆς ἐλευθερίας θὰ κάμω-
μεν τὸ ἄξιον μνημόσυνον τοῦ Γεωργίου
Χρηστάκη Ζωγράφου.

ΑΠΟΣΤ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ἑποστράτηγος

Ἐγεννήθη τὸ 1891. Κανά-

λια Καρδίτσας

RENE PUAUX, Ο ΕΛΛΗΝΟΛΑΤΡΗΣ

Νεκρολογία του ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ

(Περιοδ. «Η Β, ΗΠΕΙΡΟΣ», τεύχος 'Ιανουαρίου — Φεβρουαρίου 1937)

Ὁ RENE PUAUX δὲν ἠγωνίσθη ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ ρωμαντικοῦ φιλελληνισμοῦ. Ἀκριβῶς δὲ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀποτελεῖ σαφῆ διάκρισιν ἀπὸ τὴν ἄλλην στρατιάν τῶν φλογερῶν φιλελλήνων.

Ὁ RENE PUAUX, ἡ δόξα τῶν Γαλλικῶν γραμματέων, ὁ ὁποῖος ἐξέπνευσεν πρὸς μὴνός εἰς τὸ Παρίσι, ἐργασθεῖς ὅσον οὐδεὶς διὰ τὰ Ἑλληνικά ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἀπησχόλησαν τὸ Ἔθνος μας κατὰ τοὺς τελευταίους ἀγῶνας διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ δύνανται ἀδιστακτικῶς νὰ εἴπη κανεὶς ὅτι πρέπει νὰ ταχθῆ μεταξὺ τῶν ἀγωνιστῶν τῶν συντελεσάντων εἰς τὴν διπλωματικὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ζητημάτων αὐτῶν, τὰ ὁποῖα παρήλασαν εἰς τὴν προμετωπίδα τοῦ Παρισικοῦ «Χρόνου» μετὰ τὴν τιμητικὴν ὑπογραφήν τοῦ ἐκλιπόντος φιλέλλημος δημοσιογράφου.

Ἄλλ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἰδιαιτέρως θὰ ἐξαρθῆ εἰς τὴν στήλην αὐτὴν εἶναι αἱ ἀπεγνωσμέναι προσπάθειαι τὰς ὁποίας κατέβαλε ὁ RENE PUAUX διὰ ν' ἀποδείξῃ τὴν Ἑλληνικότητα τῆς Β. Ἡπείρου.

Ἀνταποκριτὴς τοῦ «Χρόνου» κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους ἦλθε εἰς τὴν Ἡπειρον νὰ μελετήσῃ τὸ ἀτυχὲς ζήτημα.

Περιώδευσεν αὐτοπροσώπως ὅλας τὰς ἐπαρχίας γενόμενος πανταχοῦ ἀντικείμενον θερμῶν ἐκδηλώσεων. Παντοῦ δὲ διεπίστωνε τὰ Ἑλληνικὰ φρονήματα τῶν κατοί-

κων καὶ τὴν ἀκράδαντον πίστιν αὐτῶν νὰ ἀγωνισθοῦν μέχρις ἐσχάτων ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας των.

Ἡ «Δυστυχισμένη Ἡπειρος» γεμάτη πόνο διὰ τὸν δύσμοιρον τόπον μας εἶναι ταυτοχρόνως ἕνας ὕμνος πρὸς τὴν ἀδιαφιλονίκητον Ἑλληνικότητά του. Ἀπ' ὅλας τὰς γωνίας τῆς Ἑλληνικῆς γῆς εἰς τὰς ὁποίας ὠραματίζετο σκιάς ἡρώων τῆς Ἀρχαίας εὐκλείας ἀλλὰ καὶ τῆς Νεωτέρας ἱστορίας ἡ Ἡπειρος καὶ ἡ τύχη τῆς συνεκέντρωσε τὸ εὐγενὲς φιλελληνικὸν ἐνδιαφέρον του.

Ἦτο ἐπικὴ ἡ ἱστορία τῆς χώρας αὐτῆς!

Ἡ Ἡπειρος μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Μπιζανίου ἀπέκτησε τὴν ἐλευθερίαν της, τὴν ὁποίαν ἔφερε ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς μετὰ ἐπικεφαλῆς τὸν Βσιλέα του. Ὅμως ἡ ἐκβιαστικὴ πολιτικὴ τῶν Μ. Δυνάμεων ἐναντι τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ συμφέροντά των κατέστησαν φευγαλέον δράμα τὴν Ἡπειρωτικὴν ἐλευθερίαν.

Μετ' ὀλίγον κατόπιν ἐπανειλημμένων Ἑλληνικῶν κατοχῶν καὶ ἐκ μέρους τῶν Δυνάμεων ἐκρίνετο ἡ τύχη ἐνός λαοῦ καὶ ἐρρίπτετο ὁ κύβος ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴν διπλωματίαν.

(Συνέχεια στὴ σελ.36)

ΕΝ ΜΕΣΩ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΕΚΗΔΕΥΘΗ ΧΘΕΣ Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΗΣ ΧΕΙΜΑΡΡΑΣ

Ὁ ἐπικήδειος τοῦ Στρατηγοῦ Κ. Μαζαράκη

«Ἐλεύθ. Βῆμα» 21 Μαΐου 1930

«Δὲν κηδεύομεν σήμερον τὸν Σπυρομήλιον. Κηδεύομεν μίαν ἰδέαν. Κηδεύομεν ἕνα ὄνειρον πρὸς τὸν ἄριστον ἄρμονικὰ ἐκλείετο πρὸς τὴν στήθην του. Κηδεύομεν τὰ ἰδανικὰ μίαν γενεὰν πρὸς, μ' ἕλον τὸ πνεῦμα παραδοχῆς τῶν τετελεσμένων γεγονότων, δὲν θὰ παύσονται νὰ ἐμπνέουν, ἢ τουλάχιστον νὰ ἐμφανίζονται, ὡς ἕνα ὄρατον ὄνειρον συνδεδεμένον μὲ ἥρωας καὶ μὲ ἀγῶνας ἰδεολογικούς, πρὸς τὰς μείζονας ἀθάνατοι.

Ὁ Σπυρομήλιος δὲν ἦτο πολίτης οὔτε στρατιώτης τῆς Ἑλλάδος μόνον. Ὑπερέτει τὸν Ἑλληνισμόν. Ἀνήκε πρωτίστως εἰς τὴν δούλην Ἑλλάδα καὶ ὡς ἄλλος Ἀνταῖος ἐλάμβανε δύναμιν ἀπὸ τὴν ἐλευθέραν διὰ νὰ σπύση παντοῦ ὄχι δεύτερος, ἀλλὰ πρῶτος νὰ φέρῃ εἰς τοὺς δούλους τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν.

Τῇ 1897 ἐπὶ κεφαλῆς 600 ἀνταρτῶν ἀπεβιάζετο εἰς Πρέβεζαν. Εἰς τὴν μεγάλην ἐποποιεῖται τῆς ἐλευθερώσεως τῆς Μακεδονίας ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἐμπνευσμένων ἀρχηγῶν μὲ τὸ ψευδώνυμον τοῦ Μπούα, τοῦ δοξάσαντος μετὰ τὸν Σκεντέρμπεη τὴν Ἡπειρον. Ἐφθάσε μέχρι τῶν βορειοτάτων διαμερισμάτων τῆς σήμερον ἐλευθέρως Καρατζόβας, ὅπου καὶ ἐτραυματίσθη σοβαρῶς εἰς συμπλοκὴν μὴ ἀπολέσας τὴν ψυχραϊμίαν του, οὔτε τὴν ἐλπίδα. Ἐξῆσε ἐκεῖ ἐπὶ μῆνας ἐγκλειστος εἰς ὑπογίους σταύλους, θεραπεύμενος, ἀκίνητος εἰς τὸν γυψόν, καὶ εἶμαι μάρτυς τῆς ψυχραϊμίας καὶ καρτερίας, καὶ ἐλπιδοφόρου αἰσιοδοξίας του, διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Μακεδονίας, ἐμπνέων τοὺς ἐντοπίους καὶ καυτηριάζων τοὺς δισταζόντας.

Ὅταν ἡ Βόρειος Ἡπειρος ἐπάλαιε διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἔτρεξε πρὸς τὰ ἐκεῖ, κατὰ χιλιάδας πλέον ἐκ τοῦ τραύματός του, ἐπεβλήθη ὡς ἀρχηγός καὶ ὡς ἄτακτον, καὶ ὡς ἀπόγονος οἰκογενείας ἢ ὅποια ἐκ Χειμάρρας ὀρμητικῆς ἐπαίξε σπουδαῖον μέρος εἰς τὸν ἀπελευθερωτικὸν μᾶς ἀγῶνα καὶ εἰς τὸ μετέπειτα ἐλεύθερον βασίλειον εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ εἰς τὸν στρατόν. Ἡ οἰκογένεια Σπυρομήλιου ἦτο ἕνας κριτικὸς συνδέων τὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν Ἡπειρον καὶ αὐτὴν μὲ τὴν Ἀλβανίαν. Καὶ ὁσάκις ἐγένετο λόγος ἐκεῖ περὶ ἀποτινάξεως τῆς δουλείας, εἰς τὸν Σπυρομήλιον ἐστρέφοντο· εἴτε τὸν ἐπὶ Ὀθωνος ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν, εἴτε βραδύτερον εἰς τὸν ἀνεψιὸν του Σπύρον.

Τὴν ἐν Χειμάρρα ἐπανάστασιν ἐκράτησεν ἀπὸ τοῦ 1912 μέχρι τὸ 1914 ὅποτε ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς κατέλαβεν αὐτήν. Ὁ Σπυρομήλιος ἀντιπροσωπεύει μίαν γενεάν πρὸς ἐκλείπει σήμερον. Τῶν ἰδεολογῶν ἀγωνιστῶν πρὸς ἀρχίζουσι μὲ ὄνειρα καὶ τὰ βλέπουν αἴφνης πραγματοποιούμενα. Νομίζω πῶς κηδεύομεν σήμερον κατὰ τὰς ἐορτάς τῆς ἑκατονταετηρίδος ἕνα ἥρωα τοῦ 21 ἢ κάποιον Φιλικόν πρὸς τὰ ὄνειρά των καὶ τότε ἐθιωροῦντο ὄνειρα παρὰ τῶν τότε ἐχεφρονοῦντων. Ἐναν ἄνδρα πρὸς μόνον μπροστά του, ἔστιν καὶ νεκρὸν, μπορεῖ κανεὶς νὰ ἑμιλήσῃ, γιὰ ὄνειρα παλαιά, γιὰ ὄνειρα μέλλοντα, γιὰ ὄνειρα, πρὸς ὅσον καὶ ἂν τὰ ἀπομακρύνωμεν τὴν ἡμέραν μὲ τὸν ὕλισμόν, καὶ τὰ σημερινὰ συμφέροντα, δὲν θὰ μᾶς ἀφήσουν ποτὲ ἐλευθέρους.

Βορειοηπειρώται Βουλευταί με τόν Δρυϊνουπόλεως στό μέσον

ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΩΝ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΟΣΜΟ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝ. ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΒΟΡ. ΗΠΕΙΡΟΥ

ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ

Στήν καπιταλιστικό κόσμο τῆς Δύσεως ἔχουμε ἀνά πᾶσαν στιγμὴν τὴν εὐχέρειαν μὲ τὸν ἐλεύθερον Τύπον γὰ ἐπιχειρῶμε κάθε εἰδεχθῆ μορφήν τῶν κοινωνικῶν φαινομένων. Συγγρά οἱ ἐπιθέσεις τοῦ Τύπου ἐγγίζουσι τὰ ὅρια τῆς ὑστερίας καὶ δὲν χερῶνται ὅτε τοῦ ἰδιωτικοῦ ὄντος τῶν ἐκπρωσώπων τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας. Καὶ γὰρ μὲν διατάξεις τοῦ Παναγιῶτ Νόμου προσπαθοῦν γὰ περιστέλλουσι τὰς ὑπερφύλαξ ὅπως αἱ παρὶ σπαρτοθρίσεως ἀρχὴν συνηγορικῆς διὰ τοῦ Τύπου δυσφημίσεως κλπ.. ἀλλὰ καὶ τὰ ἀδικήματα αὐτὰ τελικῶς κρινονται ἀπὸ τῆ ἀνεξάρτητον δικαιοσύνην,

εἰς τὸν ζυγὸν τῆς ὁποίας τίθενται ἐπὶ ἑσπερας ὅρας συσφάται καὶ συζηταντοῦμενοι καὶ ἡ κρίσις αὐτῆς δικαία ἐστίν.

Στὴν καπιταλιστικὴν Ἑλλάδα ὁ Τύπος καὶ ὁ συγγραφεὺς εἶναι ἐλεύθεροι. Καὶ οἱ πόδες τῆς χώρας ἀνοικτὸς πρὸς κάθε κατέβητος.

Κυριοσφοροῦν στὴν Ἀθήναι μεταφορᾶς τῶν Ἀπάντων τοῦ Ἐρβέρ Χότζα καὶ ἡ ἐλληνοφώνη ἐφημερίδα τοῦ Ἀργυροτάστρου. τὸ «Λαϊκὸν Βήμα» εἶναι προσοχὴ πὲ κάθε ἀγροατῆ, πὸς θὰ εἶχε τὴν περιέργειαν γὰ τὴ διαβίωσι.

Ζηλωταὶ τοῦ Ἐρβέρ Χότζα ἔχουν ἰ-

δρύνει επώνυμον Σύλλογον εις τὰ Ἰωάννινα καὶ προπαγαυδίζουσι ἐλεύθεροι τίς ἰδέεσ των. Οἱ «Λαϊκοὶ Δρόμοι» τῶν Ἀθηνῶν εἶναι ἐλεύθεροι νὰ ἐπικρίνουσι τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας καὶ νὰ ἐκθειάζουσι σὲ μᾶς «ποῦ δὲν τὰ ξαίρομε» γὰ ἀγαθὰ καὶ τὴν εὐδαιμονία τοῦ σταλινικοῦ Καθεστῶτος τῆς Ἀλβανίας, ποῦ ἔχει ἐγκαθυδρύνει ὁ Ἐμιβέρ Χότζα σ' αὐτὴν ἀπὸ τοῦ 1945 μέχρι τοῦ 1978 συνεχῶς ἐπὶ τριάντα τρία συναπτὰ ἔτη ἐκλεγόμενος μὲ δημοκρατικωτάτας ἐκλογὰς ποσοστοῦ τύπου 98%.

Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἡ δόξα τῆς Δημοκρατίας μας, ποῦ τὸ μόνον μειονέκτημά της εἶναι ὅτι δὲν εἶναι «λαϊκὴ»! Δὲν συγκεντρώνει δηλ. τὴν λαϊκὴν βᾶσιν 98%.

Στὴν Λαϊκὴ Δημοκρατία τῆς Ἀλβανίας δὲν κυκλοφοροῦν ἐφημερίδες Ἑλληνικῆς, οὔτε ἑλληνικὰ βιβλία. Ἀπαγορεύονται οἱ ἀκρόασις ἑλληνικῶν ραδιοφωνικῶν καὶ τηλεοπτικῶν σταθμῶν, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης μολύνσεως.

Ἐχουσι κλείσει ἐρημητικῶς τὰ σύνορα μὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν ἄλλον κόσμον. Ἐχει ἀπαγορευθῆ ἡ ἀποστολὴ δειμάτων, χρημάτων, φαρμάκων, πλὴν ἐξαιρέσεων. Καὶ οἱ ἐξαιρέσεις εἶναι οἱ π ο λ ι τ α ι π α ρ α λ η π τ α ι πρώτης τάξεως στὴν Ἀλβανία, δηλ. ἄνθρωποι τοῦ Κόμματος καὶ τοῦ Καθεστῶτος ἢ ἀποστολεῖς ἰδεολογικῶς συγγενεῖς πρὸς τοὺς π α ρ α λ η π τ α ς.

Ἡ τηλεφωνικὴ ἐπικοινωνία μὲ τὴν Ἀλβανία εἶναι καὶ αὐτὴ ὑπὸ ἐλεγχόν καὶ οἱ πολῖται δευτέρως τάξεως τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας, συγγενεῖς «μοναρχοφασιστῶν», Ἑλλήνων, δηλ. προσφύγων Βορειοπρωτῶν δὲν προσέρχονται στοὺς τηλεφωνικοὺς θαλάμους καὶ ὁ τη-

λεφωνητῆς στερεοτύπως καταλήγει μὲ τὴν δῆλωσιν ὅτι «οἱ ἐ γ δ ι α φ ε ρ ὀ μ ε ν ο ι δ ἔ ν π ρ ο σ η λ θ ο ν».

Καὶ οἱ ἐνδιαφερόμενοι εἶναι παιδιὰ ποῦ ἔχουσι νὰ ἰδοῦν τὸν πατέρα τους τριάντα τόσα χρόνια ἢ μάνα ποῦ ἔχει νὰ μιλήσῃ μὲ τὰ παιδιὰ τῆς τριάντα καὶ σαράντα χρόνια!

Ἡ ἀλληλογραφία τελεῖ ὑπὸ λογοκρισίαν στὴν περίφημη Λαϊκὴ Δημοκρατία καὶ οἱ ἀπαντήσεις σὲ ἐρωτήματα δομιάζουσι μὲ μαντικούς χρησμούς, ποῦ μόνον κωδικικὴ προσυνηνότησις μπορεῖ νὰ τοὺς ἀποκρυπτογραφήσῃ.

Ὅταν ἐφαρμόστηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἡ ἀπαγόρευσις ἀποστολῆς ἐμβασμάτων οἱ παραλήπται τῶν τελευταίων ἐκείνων ἐμβασμάτων ἔγραψαν ἀπελπιζόμενα στοὺς ἀποστολεῖς συγγενεῖς τους:

Μὴ ξαναστείλετε φάρμακα διότι ἦταν πολὺ δραστικά!

Καὶ ὅλα αὐτὰ διότι τὸ Καθεστῶς ἔβλεπε ὅτι ἡ ἀθρόα ἀποστολὴ ρουχιζμοῦ, φαρμάκων, ἐμβασμάτων καὶ ποικίλων ἄλλων ἀγαθῶν καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν μοναρχοφασιστικὴν Ἑλλάδα, ποῦ ἡ προπαγάνδα παρουσιάζει ὡς κόλαση, προκαλοῦσε διαφοροποίησι καὶ ἀπαράδεκτες καὶ ἀνεπιθύμητες συγκρίσεις.

Σ' αὐτὴ τὴ Λαϊκὴ Δημοκρατία τῆς Ἀλβανίας εἶναι καταδικασμένη νὰ ζῆ ἡ Ἑλληνικὴ Μειονότης ἐγκατεσπαρμένη σὲς περιφέρειαι Δελβίνου, Χειμάρρας, Ἀργυροκάστρου, Πρεμετῆς, Λεσκοβικίου, Κορυτσᾶς ἐπὶ αἰῶνας, ὅπου ἀνέπτυξε ἕνα ἰδικὸ τῆς πολιτικῆς, ποῦ ἔχει ἀναγνωρίσει κατ' ἐπανάληψιν ὁ Ἐμιβέρ Χότζα, γνωρίζων ὅσον κανεῖς ἄλλος, ὡς Ἀργυροκαστριτῆς τὴν ἱστορίαν της.

Μὲ τὸν ἀπαράμιλλον θεσμόν της κοινοτικῆς αὐτοδιοικήσεως, τὰ σχολεῖα καὶ

τις ἐκκλησίες της ἡ Μειονότης αὐτὴ ἐπέ-
ζησε τῆς Τουρκικῆς κατακτῆσεως καὶ τοῦ
ἑξισλαμισμού τοῦ μεγαλύτερου μέρους τῆς
Ἀλβανίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΟΥ ΑΛΒΑΝΟΥ ΕΠΙΘΕ- ΩΡΗΤΟΥ ΚΟΛ. ΚΟΤΣΙ ΣΕ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΟΣ

«Αἱ Ἑλληνόφωνοι περιφέρειαι —λέγει
ἡ ἔκθεσις— ἀποτελοῦνται ἀπὸ 99-100
χωρία διατεταγμένα κατὰ τρόπον ὥστε,
πλὴν τῶν χωρίων Σωπίκι, Παντελεήμων,
Φραστανή καὶ Λιούγκαρη, δὲν ἔχουν μετα-
ξὺ αὐτῶν (ἐντὸς τοῦ πλαισίου των) οὐ-
δὲν Ἀλβανόφωνον χωρίον. Ὅλοι αὐταὶ
μαζὶ εἶναι μία συνέχεια τῶν μερῶν τὰ ὁ-
ποῖα εὐρίσκονται ἐκεῖθεν τῶν συνόρων μας.
Τὰ δύο αὐτὰ μέρη τὰ ἔνθεν καὶ ἐκεῖθεν
διακοπτόμενα μόνον ὑπὸ τῆς γραμμῆς τῶν
συνόρων, ἔχουν σχεδὸν τὴν αὐτὴν γεωγρα-
φικὴν καὶ κοινωνικὴν σύστασιν· ἔχουν τὴν
αὐτὴν θρησκείαν, τὴν αὐτὴν ἱστορίαν, τὰ
αὐτὰ ἔθιμα, τὴν ἴδιαν ἐνδυμασίαν καὶ εἶ-
ναι στενὰ συνδεδεμένα διὰ συγγενειῶν καὶ
πάσης φύσεως συμφερόντων. Τὸ τμήμα τὸ
ἐναπομείναν ἐντὸς τῶν συνόρων μας εἶναι
Ἑλληνόφωνον ἀπὸ ἀπόψεως γλώσσης καὶ
Ἑλληνικὸν ἀπὸ ἀπόψεως αἰσθημάτων· εἶ-
ναι περισσότερο Ἑλληνικὸν ἀπὸ ὅ,τι τὸ
ἄλλο μέρος, ἐπειδὴ τὸ μέρος ἐκεῖθεν (τῶν
συνόρων) ἠσύχασεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον ποῦ
ἠπείλει τὴν γλώσσαν καὶ τὴν ἐθνικὴν του
ψυχὴν, ἐνῶ τὸ μέρος ἔνθεν τῶν συνόρων,
μὴ ἐπιθυμοῦν ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν γενομέ-
νην ἀλλαγὴν, διετήρησεν ὅπως πρῶτα τὸ
πνεῦμα τῆς ἀντιδράσεως».

«...Τὰ τραγούδια τῶν γάμων καὶ τῶν
χορῶν εἶναι —κατὰ τὸ πλεῖστον— τρα-
γούδια πόνου. Τὸ συμπαγὲς αὐτὸ πλῆθος

σκέπτεται καὶ κινεῖται ἐν μέσῳ μιᾶς ἀρι-
στοκρατίας ὠργανωμένης κατὰ περιφερεί-
ας εἰς τὸ κέντρον τῶν ὁποίων, διὰ τὰς ἀμέ-
σους ἐνεργείας, εὐρίσκονται οἱ πρόξενοι.

Ἀμέσως μετὰ τοὺς προξένους ἔρχεται
μικρὸς κύκλος προσώπων ποῦ συνδέονται
στενὰ καὶ εὐρίσκονται εἰς στενὴν ἐπαφήν
μὲ τοὺς προξένους· ὕστερα ἀπὸ αὐτοὺς ἔρ-
χεται ἄλλος κύκλος εὐρύτερος, ἐξηπλωμέ-
νος εἰς τὰς διαφόρους περιφερείας. Οὗτοι
μαζὺ μὲ τοὺς πρῶτους ἀπαρτίζουν τὴν
πνευματικὴν ἀριστοκρατίαν τῶν μερῶν
τούτων καὶ εἶναι οἱ ἡγήτορες κατὰ τὰς ὁ-
μαλὰς περιστάσεις καὶ οἱ ἠθικοὶ ἐμπνευσταὶ
κατὰ τὰς ἀνωμάλους τοιαύτας...». Μετὰ
ταῦτα τονίζει ὅτι εἰς τὰ 92 Ἑλληνόφωνα
χωρία λειτουργοῦν 74 σχολεῖα μὲ 125 δι-
δασκάλους καὶ 3896 μαθητὰς, ἐξ ὧν 2496
ἄρρενες καὶ 1400 θήλειαι καὶ καταλήγει
ὑποδεικνύων τὰ μέτρα πρὸς αὐστηρὸν ἔ-
λεγχον καὶ διαρκῆ παρακολούθησιν. ¹

Τὰ τέκνα τῆς ἔλαβαν μέρος στοὺς ἀ-
γῶνες γιὰ τὴν ἑλληνικὴ ἀνεξαρτησία καὶ
ἔδωκαν τὸ αἷμα τους γιὰ τὴν πραγματο-
ποίησίν της, εἴτε ἀλβανόφωνοι ἦταν, εἴτε
ἑλληνόφωνοι ἀδιακρίτως. Καὶ θεβαιώνε-
τε τὸ ἀσφαλὲς τοῦ λόγου ἂν θυμηθοῦμε ὅ-
τι Ἑθνικοὶ εὐεργέται τῆς Ἑλλάδος ἦ-
ταν ἀλβανόφωνοι ὅπως οἱ Ζάππαι ἀπὸ τὸ
Λάμπροβο, ὁ Ζωγράφος ἀπὸ τὸ Κεστοράτι,
ὁ Ἀρσάκης ἀπὸ τῆ Χοταχόβα, ὁ Μπάγκας
καὶ ὁ Ἀβραμίδης ἀπὸ τὴν Κορυτσά.

Ἀλβανόφωνοι ἀκόμη καὶ ἀγωνισταὶ
ὅπως ὁ Εὐαγγέλης Ζάππας, ὁ Ἀδάμ Δού-
κας, ἀπὸ τὴν Πρεμετῆ, ὁ Πολυχρ. Ἀρ-
γυροκαστρίτης, ὁ Χατζημιχάλης Νταλιά-
νης ἀπὸ τὸ Δελβινάκι τῆς Πρεμετῆς, ὁ

1. Βλέπε ἔκθεσις μὲ ἡμερομηνία 15.7.1937.
πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας τῶν Τυράνων.
Βασίλ. Ζώγκου. Ἡ θέσις τῆς Ἀλβανίας εἰς
τὴν παρούσαν σύρραξιν.

Ἀθήναι — 1945 σελ. 45 - 47.

Κώστας Χορμόδας από τή Ρίζα και άπειρο άλλοι πέραν τών ήγετικών αυτών προσωπικότητων.

Αυτή ή Έλληνική Μειονότης, πού τόν έθνισμό της απέδειξαν οι πράξεις της και όχι ή φωνή, είτε έλληνική, είτε άλβανική, ξεσηκώθηκε σύσσωμη τόν Φεβρουάριο του 1914, όταν άπειλήθηκε με τή δημιουργία της Άλβανίας ή έθνική της ύπόστασις και άδραξε τά όπλα.

Μά πόση είναι αυτή ή Μειονότης;

Δέν θα τó είπομε έμεις τόν άγνωστομόνο σημερινό άναγνώστη, ύστερα από τά δεινά έξήντα τεσσάρων χρόνων πού ύφίσταται έντός τών όρίων της άλβανικής Έπικρατείας.

Έπιφανής θεωρητικός, ο Άλβανός σωβινιστής Σταραβέτσκα στο όδίο του «Ενώπιον της κρίσεως της Έστορίας» παραδέχεται ότι αι άντιτιθέμενοι στη δημιουργία της Άλβανίας Όρθόδοξοι άνέρχονταν τó 1914 σέ έκατό με έκατόν πενήντα χιλιάδες στους δύο νομούς Άργυροκάστρου και Κορυτσάς, εκ τών όποιων οι 20.000 όπλισμένοι μέχρι όδόντων έλαθαν μέρος στις «τσέτες» του Ζωγράφου.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΟΥ ΤΖΕΛΑΛ ΣΤΑΡΑΒΕΤΣΚΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ ΤΟΥ ΕΜΒΕΡ ΧΟΤΖΑ

Έν συνεχεία ο συγγραφέας στις σελίδες 9 - 11 γράφει:

«Οι συμμορίες του Ζωγράφου καθοδηγούμενες από τους Όρθόδοξους Άλβανούς, όπλισμένες μέχρι όδόντων άρχές καλοκαιριού του 1914 με άναμμένους δαυλούς στο χέρι επέδραμον επί της Κορυτσάς και Άργυροκάστρου και τιτήματος Βερατίου. Κατακρεούργησαν τόν πληθυσμόν άδιακρίτως φύλου και ήλικίας κατεργμώσαντες όλον

τόν τόπον. Προφυλακή τών συμμοριών του Ζωγράφου έγιναν οι όρθόδοξοι άλβανοί αυτών τών έπαρχιών οι όποιοι έριχναν στους φούρνους τους άλβανούς πού έπεφταν στα χέρια τους. Οι όρθόδοξοι τών έν λόγω περιοχών τυφλωμένοι από τó μίσος πού είχε φωλιάσει στην ψυχή τους κατά τών μουσουλμάνων διαρκούσης της τουρκικής κυριαρχίας της Άλβανίας, δέν μπόρεσαν να κάμουν διάκριση, ότι, θέτοντες έαυτούς στην ύπηρεσίαν τών Έλλήνων για να κατακαμηματιάσουν τους Μουσουλμάνους άλβανούς δέπρατταν μιαν άσχημοσύνην και προδοσίον γιατί έστρέφοντο κατά της άνεξαρτήτου Άλβανίας ή όποία είχε αποκόψει όριστικά κάθε δεσμόν μετά της Τουρκίας.

Η ουσία έγκειται στο γεγονός, ότι, για τήν αίσχράν, έγκληματική και προδοτική ενέργεια τών Άλβανών όρθόδοξων της Κορυτσάς και Άργυροκάστρου δέν είναι δυνατόν να βρεθεί έστω και μία δικαιολογία για να σμικρύνη τó βάρος της ευθύνης τους. Κανείς δέν μπορεί να μπει να μη χώσουμε στο ίδιο σακί όλους τους Όρθόδοξους τών δύο τούτων έπαρχιών, γιατί ύπήρξαν κι από αυτούς πού είχαν άλβανικά αισθήματα, οι όποιοι έγκατέλειψαν τόν τόπον όπου οι μουσουλμάνοι άλβανοί από τόν φόβον τών Βορειοηπειρωτικών συμμοριών. Στην ύπόθεση όμως αυτή λείπουν τó πόδια για να σταθ ή ίσορροπία, έπειδή ο αριθμός τούτων είναι έλάχιστος πού δέν μπορεί να αποπλύνει τó έγκλημα, τó αίσχος και τραγισμούς πού διεπράχθησαν από 100.000 και πλέον όρθόδοξους, από τους όποιους περισσότεροι από 20.000 άνδρες πήραν ενεργόν μέρος και έστρέψαν τά όπλα τους κατά τών αδελφών της αυτής πατρίδας».

Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς ἐπιβεβαιώνεται ἀπολύτως ἀπὸ τὴν ἀπογραφή τῆς ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Βορ. Ἡπείρου (1913).

Ὁ ἀναγνώστης μπορεῖ μὲ τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν νὰ συναγάγῃ κατ' ἀναλογία τὸν σημερινὸ ἀριθμὸ, ὅταν σκεφθῆ ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀλβανίας πού τὸ 1914 ἦταν 900.000 ἐτριπλασιάσθη καὶ ἔφθασε σήμερα, ἂν οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦ Καθεστῶτος εἶναι ἀληθινοί, σὲ 2.800.000.

Στὸν πληθυσμὸ τῆς Μειονότητος θέβαια προστίθεται καὶ τὸ δυναμικὸ τῶν βία καὶ δυναστεία ἐκπατρισμένων Βορειοηπειρωτῶν, πού καὶ ἐμεῖς δὲν πάσχουμε ἀπὸ ὑπογεννητικότητα καὶ πού δικαίωματι αἰῶνων ἔχαμε ρίζες στὸν τόπο ἐκεῖνον καὶ δὲν ἔχομε πάρει τὴν ἀπόφασι: νὰ λησμονήσωμε τοὺς τάφους τῶν προγόνων μας, οὔτε ν' ἀπαλλοτριώσωμε τὴ νοσταλγία μιᾶς νεότητος πού εἶδε τὸ φῶς σ' αὐτὴ τὴν ἀγαπημένη καὶ μαρτυρικὴ γῆ.

Καὶ οἱ ὀπλισμένοι ἐκεῖνοι 20.000 μειονοτικοί, μὲ τὴ συνειδησιακὴ συμπαράστασι τῶν 80 ἢ 130.000 Ὀρθοδόξων πάντοτε μὲ τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ Σταραβέτσκα, κάτω ἀπὸ τὴν ἡγεσία τῆς Αὐτονομῆς Κυβερνήσεως τῆς Βορ. Ἡπείρου, τῆς ὁποίας τρία, τὰ σημαντικώτερα μέλη τῆς, ὁ Πρόεδρος Γεώργιος Ζωγράφος, υἱὸς τοῦ Ἐθνικοῦ Εὐεργέτου Χρηστάκη Ζωγράφου, ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν Δημήτριος Δούλης, ἀπὸ τὴ Νίβιτσα καὶ ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως Βασίλειος ἀπὸ τὸ Λάμποβο, ἦταν ἀλβανόφωνοι, μὲ σφοδρὲς μάχες κατὰ τῶν Ἀλβανῶν ὠδήγησαν τοὺς Ἀλβανούς καὶ τὴν Διεθνῆ Ἐπιτροπὴ εἰς τὴν ὑπογραφή τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Κερκύρας τὸν Μάϊο τοῦ 1914.

Μὲ τὸ Πρωτόκολλο ἐκεῖνο κατασφαιρίστηκε τὸ θρησκευτικὸ καὶ σχολικὸ κα-

θεστῶς αὐτοῦ τοῦ γενναίου Μειονοτικοῦ πληθυσμοῦ, πού ἐπισημοποιήθηκε τὸ 1921 μὲ τὴ δήλωση ἀναγνώρισεως τῆς Ἀλβανικῆς Κυβερνήσεως ἐνώπιον τῆς τότε Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.

Ἀπὸ τότε οἱ Ἀλβανικὲς Κυβερνήσεις ἐπιδίδονται συνεχῶς σ' ἓνα ἀγῶνα βαθμιαίας ἐξαφανίσεως αὐτῆς τῆς μειονότητος.

Κατὰ παράτασι τῶν Διεθνῶν περὶ τῆς προστασίας τῶν μειονοτήτων διατάξεων ἔμπασαν τὴν ἀλβανικὴ γλῶσσα εἰς τὴν λειτουργία τῶν ἐκκλησιῶν εἰς ἀλβανόφωνες περιοχάς. Ἐκλείσαν σ' αὐτὲς τὰ ἑλληνικὰ κοινοτικὰ σχολεῖα, πού λειτουργοῦσαν ἐπὶ αἰῶνες. Ἐκκίμασαν τὸ πᾶν νὰ κλείσουν καὶ τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα εἰς ἀλβανόφωνες περιοχάς τῆς Δροπόλεως, Δελδίνου, Χειμάρρας καὶ Πωγωνίου.

Μὲ κριτήριον τὴ γλῶσσα καὶ μόνον αὐτὴν ἀναγνωρίζουν ὡς μειονότητα μόνον 25 - 30.000 ἑλληνοφώνους, πού κατὰ τὸν Ἐμβέρ Χότζα ἔχουν διεισδύσει ὡς γεωργοί, εἰς τὴν Ἀλβανία. Καὶ παραγνωρίζουν τὴν ἐνδοξὴν ἱστορίαν αὐτοῦ τοῦ πληθυσμοῦ, εἰς πολιτιστικὰ παραδόσεις του, τουλάχιστον ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς κατακτήσεως (1431) ἀφοῦ οἱ Κοινότητες αὐτὲς καὶ εἰς τὴν ἑλληνοφώνην καὶ τὴν ἀλβανόφωνην περιοχὴ κάνουν ζωντανὴν τὴν παρουσίαν τους εἰς τὸ κτηματολόγιον τῆς Τουρκικῆς κατακτήσεως (INALCIK).

Καὶ ἔρχεται τὸ τελειωτικὸ χτύπημα μὲ τὴν κατάργησιν τῶν θρησκευμάτων. Δεῖλὰ - δεῖλὰ ἀπὸ τοῦ 1960 ἀρχίζει εἰς τὴν Λαϊκὴν Δημοκρατίαν τῆς Ἀλβανίας ἡ ἀθεϊστικὴ προπαγάνδα καὶ καταργοῦνται ἀπὸ τὸ 1967 μὲ Προεδρικὰ διατάγματα τὰ τρία Δόγματα (Μουσουλμανικόν, Καθολικόν Ὀρθόδοξον). Κλείνουν τὰ ἱερὰ σκηνώματα. Ἀποσηματίζονται: «ἑθελοντικὰ» πάντοτε οἱ ἱερεῖς, χοτζάδες, δβιάδες καὶ ἰσοπεδώ-

νονται τὰ πάντα, ὥστε στὸ λιπαρὸ αὐτὸ ἔδαφος τῆς ἀθεϊστικῆς ἰσοπεδώσεως νὰ φυτρώσουν οἱ νέοι Ἄλβανοὶ πολῖται.

Φαρισαϊκώτατα καὶ ὑποκριτικώτατα ἰσχυρίζονται οἱ κυρίαρχοι τῆς Ἄλβανίας ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Μεινότητα ἔχει τὰ ἴδια δικαιώματα μὲ τοὺς ἄλλους Ἄλβανούς πολῖτες κατὰ τὸ Σύνταγμα. Ὅτι ἔχει σχολεῖα μὲ γλῶσσα ἑλληνικὴ καὶ ἑλληνόφωνη ἐφημερίδα. Καὶ εἶναι σωστά αὐτὰ μὲ τὴ διαφορὰ ὅτι, ὅπως ἔχει γραφῆ στίς στήλες αὐτές, μὲ ὅλα τὰ ἀποδεικτικὰ στοιχεία, τὰ ἑλληνόπουλα τῆς γλωσσικῆς Μεινότητος διδάσκονται ὅτι εἶναι Ἄλβανοὶ Πολῖτες, τέκνα τῆς Μεγάλης Ἄλβανίας, πρὸς ἃ πρέπει νὰ φυλάγονται ἀπὸ τοὺς γειτονικοὺς λύκους τοὺς Ἑλληνας, οἱ ὁποῖοι τοὺς ἀπειλοῦν.

Τὸ ἴδιο καὶ ἡ ἑλληνόφωνη ἐφημερίδα τοῦ Ἀργυροκάστρου, τὸ «Λαϊκὸ Βῆμα» χύνει μὲ τὴν ἀρθρογραφίαν τῆς τὸ ἀντιελληνικὸ δηλητήριον σταλαγματιὰ - σταλαγματιὰ γιὰ νὰ κοπῆ κάθε δεσμὸς αὐτῆς τῆς Μεινότητος μὲ τὸν κορμὸ τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος.

(Συνέχεια ἀπὸ σελίδα 29)

Ὁ RENE' PUAUX οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἔπαυσε νὰ ἀγωνίζεται κατὰ τὴν ἱπποτικὴν Γαλατικὴν παράδοσιν ὑπὲρ τῶν Ἑπειρωτικῶν δικαίων. Ἰδία εἰς τοὺς τιτανικοὺς ἀγῶνας, τοὺς ὁποίους ἀργότερον διεξήγαγε

ἡ Ἑλληνικὴ Διπλωματικὴ Ἀποστολὴ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν Ἑλληνικῶν διεκδικήσεων καὶ τὴν περισύλλογὴν τῶν πτερωτῶν τῶν Ἑλληνικῶν ἀνείρων μετὰ τὸ δράμα τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ ἔλαβεν ἐνεργότατον μέρος.

Ὁ «Χρόνος» μὲ τὸ παγκόσμιον κῆρος του διερμηνεύς τοῦ ἀδόλου καὶ ἀγνοῦ φιλελληνισμοῦ του εἶχεν ἐπιστρατευθῆ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Ἑλληνικῶν ὑποθέσεων. Ὁ RENE' PUAUX ὑπῆρξεν ἕνας ὠραιοπαθής. Ὀλίγη του δὲ ἡ προσπάθεια τόσον κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους ὅσον καὶ ἀργότερον ἔτεινε εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ πάθους αὐτοῦ, τὸ ὅπολον μόνον ἡ αἰωνία Ἑλλάς ἢ «ἀγαπημένη χώρα τῶν Θεῶν» ἦτο ἱκανὴ νὰ τοῦ ἐμπνεύσῃ.

Αὐτὴ ἡ ὠραιοπάθεια εἶχε τόσον ὠραῖους καρπούς καὶ τόσον λαμπρὰ ἀποτελέσματα διὰ τὰ Ἑλληνικὰ ζητήματα.

Ὁ πόνος, ὁ ὁποῖος συνέχει τὰς καρδίας μας εἶναι εἰλικρινῆς καὶ μέγας διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀληθμονήτου RENE' PUAUX, ὁ ὁποῖος εἰς τὰς δυσχερεστεράς στιγμὰς ἐφάνη πιστὸς φίλος καὶ θερμὸς συνήγορος.

Ἡ Ἑπειρωτικὴ εὐγνωμοσύνη μὴ λησιμονεῖσα ποτὲ ἐκείνον, πρὸς ὃν ἔχει δικαίωμα νὰ λησιμονήσῃ ραίνει μὲ ἀγριο-λούλουδα τῶν Ἑπειρωτικῶν βουνῶν τὸν νοπὸν τοῦ τάφου.

(Ἀναδημοσίευση ἀπὸ τὰ τεύχη 22 - 23 ἔτους 1937).

Όπλαρχηγός Ίωάν. Κελαηδής από Κρήτη
(Άφηκε και πολεμικό Ήμερολόγιο, στα χέρια
του υιού του κ. Άλεξ. Κελαηδή)

Ίωαννίτες Ίερολοχιτες του Αύτου. Άγώνος.

Δεξιά ο Βασίλ. Βακάλης, πέρυσι άποθανών. (Έγεν. 1886).
Άριστερά ο έπιζών Άθαν. Ίσεκούρας ήλικίας σήμερα 97 έτων
πολλά προσενεγκών στον Άγώνα.
(Στό περιλαίμιο Ί(ερός) Λ(όχος)

Ἄναστ. Χομπίτης. Ὑποστράτηγος, τ. Γεν. Διοικητῆς
Κρήτης. Ἐγεν. 1895 στὸ Ροδακίὸ Ρεθύμνης.

Ἰωάννης Ἀλεξάκης
Ὑποστράτηγος ἐ.ἀ. Ἔγεν. 1885 στὸ
χωριὸ Ἐξω Ποτάμοι, Λασηθίου.

MONUMENTUM AERĒ PERENIUS

Ἡ «Πνευματικὴ Στέγη» δὰ στηριχθῆ στήν ἀγάπη τῶν ζώντων, ποῦ δὲν ἐστέρεψε σὲ τοῦτον τὸν Τόπο. Ταυτόχρονα δὰ εἶναι ἡ «Πνευματικὴ Στέγη» Μαυσωλεῖο στὴ μνήμη τῶν προαπελθόντων Ἑπειρωτῶν.

Ἔστις δὲ τοὺς τεκόντας ἐν βίῳ σέβει ὅδ' ἐστὶ καὶ ζῶν καὶ θανῶν θεοῖς φίλος...

(Εὐριπίδη — Ἡρακλείδες)

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ ΕΙΣΦΟΡῶΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΕΓΗΣ

- Ἐπίτιμος Φωκίων Σκευδέρης πολιτικὸς συνταξιούχος εἰς μνήμην τοῦ πατρὸς του Ἑθνικοῦ Ἀγωνιστοῦ, Βουλευτοῦ Κορυτσᾶς καὶ ἐκδότου τοῦ Πελασγοῦ Κωνσταντίνου Σκευδέρη νέαν ὁδόν (Σύνολον μέχρι σήμερα Δρχ. 5.000) Δρχ. 1.000
- Ἐπίτιμος ἀρχίατρος ἐ.ἀ. Γραμμεινοχωρίτης κύριος Κωνσταντῖνος Ντούλας διὰ συνδρομὴν τοῦ Δελτίου. Δρχ. 500
- Ἐπίτιμος Ἰατρός - Ὑγιεινολόγος κύριος Ἰωάννης Σφάγγος, ἀ' ὁδόν Δρχ. 700
- Ἐπίτιμος κύριος Ἀνδρέας Σιδέρης συνδρομὴν τοῦ Δελτίου. Δρχ. 100
- Ἐπίτιμος Κυθήριος κύριος Γεώργιος Καλούτσης Πρεσβευτῆς λόγῳ δεσμοῦ του μετὰ τὴν Ἑπειρὸν (Πρόξενος στὸ Ἀργυρόκαστρο 1936 - 37) συνδρομὴν τοῦ Δελτίου Δρχ. 500
- Ἐπίτιμος ἱστορικὸς συγγραφεὺς κύριος Λέων Ἰωάν. Μελάς, εἰς μνήμην Θωμᾶ Καζαμῖα νέαν εἰσφοράν του. (Σύνολον μέχρι σήμερα Δρχ. 5.000) Δρχ. 1.000
- Ἐπίτιμος κύριος Πᾶνος Ἰωάν. Μελάς εἰς μνήμην Θωμᾶ Καζαμῖα Δρχ. 1.000
- Ἐπίτιμος Ναύαρχος ἐ.ἀ. Ἰωαννίτης κύριος Δημήτριος Χατζηαλεξίου νέαν εἰσφοράν του, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἀγορᾶς τοῦ ἰδιοκτήτου ἀκινήτου τῆς Ἑταιρείας (Σύνολον μέχρι σήμερα Δρχ. 4.000) εἰς μνήμην τῶν Γονέων του. Δρχ. 2.000
- Ἐπίτιμος «Μάνα» τοῦ Ζαγορίου κυρία Φρόσω Ἰωαννίδου νέαν εἰσφοράν της ἐπ' εὐκαιρίᾳ (τὸ καλορίζικο!) τῶν νέων Γραφείων (Σύνολον μέχρι σήμερα Δρχ. 12.000) Δρχ. 1.000
- Ἐπίτιμος Βιομήχανος, τ. Πρόεδρος Πανεπειρωτικῆς ἀπὸ Λιγοψᾶ Ἰωαννίνων κύριος Ἐλευθέριος Μαντζίκας (Πρόεδρος τῆς «Μίσχο») νέαν εἰσφοράν του (Σύνολον μέχρι σήμερα Δρχ. 35.000) Δρχ. 10.000
- Ἐπίτιμος κύριος Λέων Ἰωάν. Μελάς καὶ ἡ κύρια Λέοντος Μελά, τὸ γένος Μπένση εἰς μνήμην Δημ. Θεμ. Δημαρᾶ (Σύνολον μέχρι σήμερα Δρχ. 6.000) Δρχ. 1.000
- Ἐπίτιμος Μηχανολόγος, κύριος Γρηγόριος Τσοῦμαρης ἀπὸ Πωγωνιανῆ Συ-

1

3

2

4

5

6

7

1) Νικόλ. Τσίπουρας
Ἔγεν. 1880. Πλάτανο Ναυπα-
κτίας

2) Θεόδ. Μαντούβαλος
(Καπετάν Ταῦγκετος) Ἐγεννήθη
1882. Ἄνω Μπουλαριὸ Λακωνίας

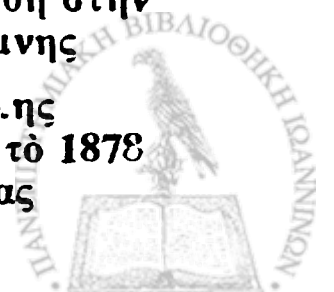
3) Παντελ. Καρασεβντᾶς
Ἐγεννήθη στὸν Ἄστακὸ Ἀκαρ-
νανίας τὸ 1876. Ὁ γνωστὸς κα-
τόπιν πολιτευτῆς

4) Ἀνδρέας Ζυγομαλᾶς
Ἐπεσε στὸ Πιτσάρι

5) Ἀλέξ. Ρώμας
Ἀρχηγὸς τῶν Ἐρυθροχιτῶνων
(Γαριβσλ.δινῶν)

6) Παῦλος Γύπαρης, ταγματάρ-
χης Πεζικοῦ. Ἐγεννήθη στὴν
Ἀσὴ Γωνιά Ρεθύμνης

7) Γεώργ. Κονδύλης
Ἐποστράτηγος. Ἔγεν. τὸ 1878
Προσὸ Εὐρυτανίας

24. ΔΗΜ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ : 'Η άπελευθέρωσις τῶν Ἰωαννίνων, 1969.
25. ΓΕΩΡΓ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ : Ἰωάννης Βηλαράς, ὁ Ἠπειρώτης ἱατροφιλόσοφος, ποιητῆς καὶ λόγιος, 1969.
26. ΖΗΣΗ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ : Σπύρος Χασιώτης, ὁ Ἠπειρώτης πατὴρ τῆς Γεωργίας, 1969.
27. ΒΑΣΙΛΗ ΚΡΑΨΙΤΗ : Τὸ νόημα τοῦ Σουλίου, 1969.
28. ΒΙΒΗΣ ΔΗΜ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ : Ἡ κοινωνικὴ πολιτικὴ καὶ οἱ Ἠπειρώται Ἐθνικοὶ Εὐεργέται, 1970.
29. Κ. Δ. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ : Αἱ Ἠπειρώτισσαι εἰς τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας, 1970.
30. ΙΩΑΝ. ΒΟΓΑ : Ἡ θέσις τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ ζητήματος, 1970.
31. ΛΑΚΗ ΜΑΝΘΟΥ : Ἠπειρώται δημοσιογράφοι στὴ Ρουμανία, Θωμᾶς Πασχαλίδης, 1970.
32. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Ἀπόστολος Ἀρσάκης καὶ ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἐταιρεία, 1970.
33. ΙΩΑΝ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ : Ἡ πνευματικὴ κατάστασις στὰ Γιάννινα στίς ἀρχές τοῦ 19ου αἰῶνος, ὅπως τὴν εἶδαν οἱ ξένοι περιηγηταί, 1971.
34. ΑΘΑΝ. ΣΟΥΡΑ : Ἡ συμβολὴ τῶν Ἀδελφῶν Ριζάρη εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, 1972.
35. ΓΕΩΓ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ : Κομπογιαννίτες-Ματσουκάδες, οἱ ξακουσμένοι αὐτοδιδασκτοὶ γιαιοὶ ἀπ' τὸ Ζαγόρι τῆς Ἠπείρου, 1972.
36. ΑΛΚΗ ΜΑΝΘΟΥ : Ἠπειρώται δημοσιογράφοι στὴ Ρουμανία. Σπ. Σίμος — Ζαχ. Σαρδέλλης κλπ. 1973.
37. ΓΡΗΓ. ΓΚΙΖΕΛΗ : Ἡ λειτουργία τῶν Βορειοηπειρωτικῶν τραγουδιῶν τῆς ἀγάπης, 1973.
38. Γ. Θ. ΜΑΡΑΖΙΩΤΗ : Ὁ Ἠπειρώτης Ἐθναπόστολος Πέτρος Ἠπίτης, 1973.
39. Β. Γ. ΒΕΤΣΟΠΟΥΛΟΥ : Ὁ γάμος στὴν Πυρσόγιαννη τὰ παλιὰ τὰ χρόνια, 1973.
40. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Λαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ. Ἠπειρώτες μαστόροι καὶ γεφύρια, 1973.
41. ΔΗΜ. Τ. ΝΟΤΗ ΜΠΟΤΣΑΡΗ : Ἀγῶνες ἐλευθερίας, 1973.
42. ΣΤΑΘΗ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ : Χριστόδουλος Κλονάρης, Ζαγορίτης, 1975.
43. ΕΥΑΓΓ. Κ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ : Παραλειπόμενα καὶ κατάλοιπα τοῦ παναρχαίου πρώτου ἐν Ἠπειρῷ Μαντείου Δωδώνης, 1975.
44. ΕΜΜΑΝ. Γ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ : Ἡ Ἠπειρος καὶ τὸ Εἰκοσιένα, 1975.
45. ΔΗΜ. Σ. ΛΟΥΚΑΤΟΥ : Ὁ Παροιμιτακὸς λόγος τῶν Ἠπειρωτῶν 1976.
46. ΠΑΥΛΟΥ Γ. ΔΕΛΑΠΟΡΤΑ : Μνήμη Γεωργίου Γκάλκου, 1977.
47. ΑΘ. ΚΙΤΣΟΥ : Θεσπρωτικὴ Γῆ, 1977.
48. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ. ΤΣΟΥΚΑΝΕΛΗ : Χαράλαμπος Κατσιμητρος, Πρόμαχος τῆς Ἠπείρου, 1978.

ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΗΜΑ ΤΡΟΠΑΙΟΝ ΚΑΛΠΑΚΙΟΥ

Ἀπὸ τὴν πώληση τῆς ΝΥΜΕΡΟΤΕ (ἀριθμημένης) ἀναμνηστικῆς ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου «Χαράλαμπος Κατσιμητρος, Πρόμαχος τῆς Ἠπείρου» τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Σ. Τσουκανέλη, ποὺ τὸ π ρ ο ῖ ὁ ν ἄ γ ε τ α ἰ εἰ ς π ῖ σ τ ω σ ἰ ν τοῦ πάρα πάνω λογαριασμοῦ εἶχαν εἰσπραχθῆ μέχρι τῆς κυκλοφορίας τοῦ προηγούμενου Δελτίου Δρχ. 17.000. Ἦδη συνεχίζεται ἡ πώληση καὶ παρατίθενται τὰ ὀνόματα τῶν κυρίων Ἀγοραστῶν, ὁ ἀριθμὸς τοῦ διατιθεμένου βιβλίου καὶ τὸ καταβληθὲν ποσόν.

Ἐκ προηγούμενων	Δρχ. 17.000
Ὁ κύριος Βασίλειος Μέξης 325	Δρχ. 300
Ὁ κύριος Κωνστ. Ντούλας 326	» 300
Ὁ κύριος Ἰωάν. Σφάγγος 327	» 300
Ὁ κύριος Γεώργ. Παπαφωτίου 329	» 300
Ὁ κύριος Κώστας Ἐξαρχος 330	» 300
Ἡ Ἐνωσις Ἠπειρωτῶν Βύρωνος 333	» 300
Ὁ κύριος Γρηγ. Τσούμαρης 332	» 300
Ὁ κύριος Κων. Βασιλάτης 333	» 300
Ὁ κύριος Κων. Ἐξαρχος 334	» 300
Ὁ κύριος Δημ. Πιερρουτσάκος 335	» 300
Ὁ κύριος Ἀπ. Βερτόδουλος 313	» 300
Ὁ κύριος Βασίλ. Καλαϊτζῆς Μουντάκης 1514	» 300
Ἡ κυρία Ἑλλη Βιθυνοῦ 336	» 300

ΑΛΕΞ. Σ. ΤΣΟΥΚΑΝΕΛΗ

ΧΑΡΑΛ. ΚΑΤΣΙΜΗΤΡΟΣ ΠΡΟΜΑΧΟΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

(Ἐνα βιβλίον ποὺ δὲν
μπορεῖ νὰ λείπει ἀπὸ
καμμιά Ἠπειρωτικὴ
Βιβλιοθήκη).

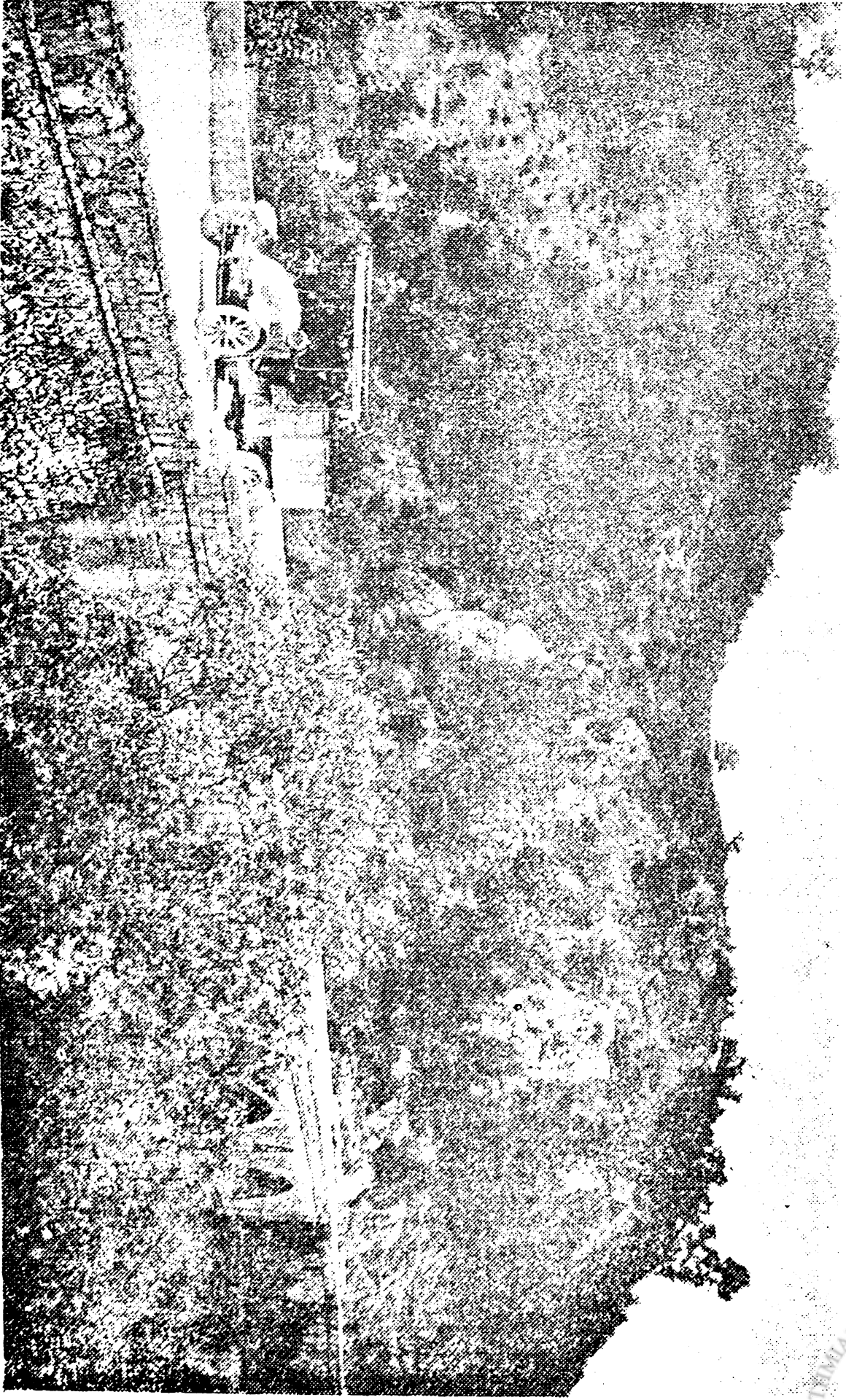
ἔΣΗΜ. — Οἱ ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας κατὰ Καταστατικὴ διάταξη διανέμονται δωρεάν σὲ βιβλιοθήκες, Ἰνστιτοῦτα, Σχολεῖα τῆς Ἠπείρου καὶ σὲ πνευματικοὺς ἀνθρώπους ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος.

ΗΛΕΙΡΩΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ — Αγθ. 4 — Παλιά Γέφυρα στους Άγριους (1913)

Ένα γράμμα για σας

Άγαπητή κυρία - Άγαπητέ κύριε,

Στα 25 χρόνια γιορτάζονται συνήθως οι άργυροι γάμοι. Έμεις λοιπόν γιορτάζουμε φέτος την χρυσή μας επέτειο μαζί σας.

Γιατί φέτος συμπληρώνονται 50 δόκληρα χρόνια από τότε που δειλά-δειλά οι πρώτες Έλληνίδες νοικοκυρές (ή μαμά σας, ή γιαγιά σας, κάποιο δικό σας αγαπημένο πρόσωπο) μαγειρεύει για πρώτη φορά μακαρόνια MISKO.

50 δόκληρα χρόνια από τότε που για πρώτη φορά άκουστηκε ή βροντερή φωνή του καλόγερου "Ακόκι τα μακαρόνια νά είναι MISKO..." Μιας δηλαδή αιώνας.

Σ' όλο αυτό το διάστημα τα μακαρόνια MISKO ζμιναν πρώτα σε κατανάλωσι. Αυτό δεν είναι τυχαίο. Οφείλεται σ' εκείνο που συνήθως τó λένε άμοιβαία εκτίμησι. Σεις έχετε καλό γούστο. Και ή MISKO δεν σκέφτηκε ποτέ τó παραπάνω κόστος που χρειάζεται για νά επιτύχη κορυφαία ποιότητα.

Χρησιμοποίησε πάντοτε διαλεγμένα σιμιγδάλια, πάντοτε τó πιο σύγχρονα μηχανήματα, ακολούθησε τόν πιο εξελιγμένο τρόπο (know-how) παραγωγής. Αποτέλεσμα. Τά MISKO όχι μόνον είναι τó πρώτα μακαρόνια στην Ελλάδα, αλλά και έξαγονται έξακολουθητικά σε σοβαρές ποσότητες, στην Ιταλία, στην υπόλοιπη Εύρώπη, στην Αμερική, στον Καναδά και στην Μέση Ανατολή.

Σήμερα ένα στά τρία σπία μαγειρεύει MISKO.

Νομίζουμε λοιπόν ότι ένα απλό εύχαριστώ δεν φτάνει. Σας γράφουμε αυτό τó γράμμα, για νά σας υποσχεθούμε ότι ή MISKO θά συνεχίση ακούραστα τίς προσπάθειές της για νά σας προσφέρη ό,τι καλύτερο μπορεί νά υπάρξη στην παγκόσμιο βιομηχανία τών ζυμαριών.

Σας εύχαριστούμε άλλη μιá φορά για τήν αγάπη σας.

MISKO

1927 - 1977

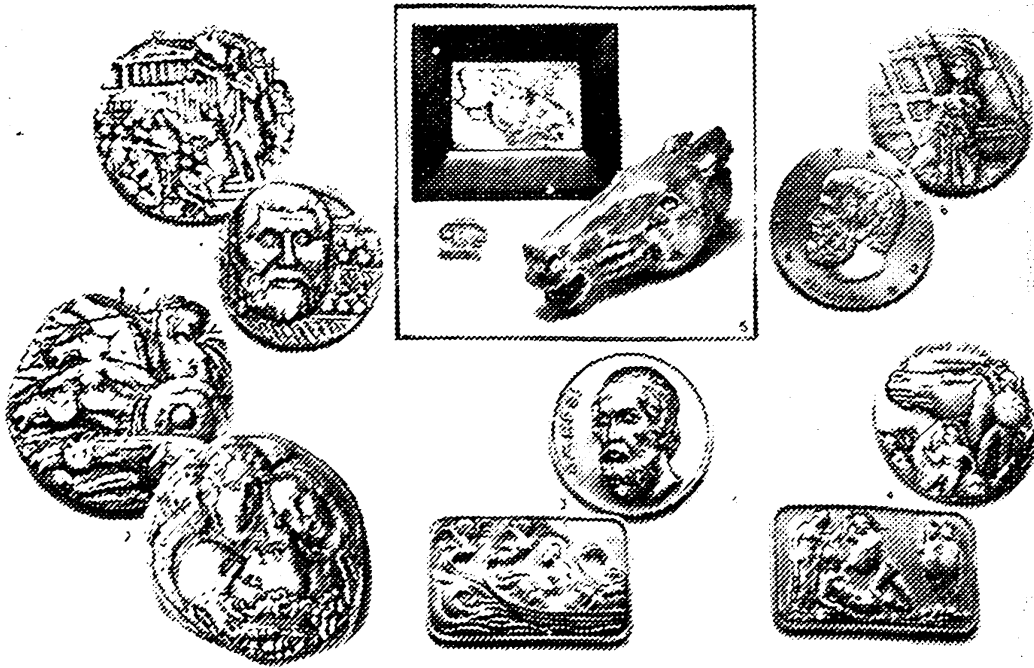
MISKO

50 ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΩΤΑ

ΑΝΤΙΚΑ

δημιουργός συλλεκτικών αξιών

Μιά ιστορία εθνότητας.

Ιούλιος 1975 Ένας χρόνος μετά την μεταπολίτευση Για πρώτη φορά στην Ελλάδα η ΑΝΤΙΚΑ παρουσιάζει συλλεκτικά μεταλλικά με την ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΕ ΑΣΗΜΙ - του Γλυπτή Γιαννη Παρμακελή (6 μεταλλία σε ασήμι 999) και δημιουργεί ένα μεγάλο πραγματικό συλλεκτικό κοινό ανυψώνοντας το καλλιτεχνικό του αισθητήριο

Τά επιτεύγματα...

Τον Μάιο 1976 ακολουθεί η μνημειώδης σειρά ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ - του φίου γλυπτή 12 Μεταλλία σε ασήμι 999 και χρυσό 24Κ βαθείας χάραξης και ελεύθερου περιγράμματος όπως τα αρχαία Νομίσματα

Τον Μάιο του 1977 κυκλοφορεί η ΣΙΜΦΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ (10 μεταλλία σε ασήμι 999 και σε χρυσό 24Κ) και τον Ιανουάριο 1978 η ΙΛΙΑΔΑ - κλεινόντας τα ΟΜΗΡΙΚΑ ΕΠΗ Έργα της γλυπτικής Κατερίνας Χαλεπά - Καίσατος αποδίδονται στο παγκόσμιο συλλεκτικό σήμα των πλακετιτών (Piaquettes - Ingots)

Τον Απρίλιο 1978 πάντα πρωτοπορώντας και θέλοντας να ξεφύγει από τους μίμητες που την αντιγράφουν προσφέρει αμιγή Γλυπτική στις 3 μορφές της Ολόγλυφο - Αναγλυφο - Μεταλλία παρουσιάζοντας τον ΒΟΥΚΕΦΑΛΑ - του γλυπτή Γιαννη Παρμακελή ενώ εξ' αλλου φέτος τα Ηνωμένα Έθνη της αναθετούν την κοπή και διάθεση για την Ελλάδα των Μεταλλίων για την διασώη της ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ και του Διεθνούς Έτους ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ .

Παράλληλα δίνει την ευκαιρία στους Έλληνες συλλέκτες να προμηθευτούν τα Καναδικά Νομίσματα για τον Αργυρο Ιωβηλαίο της Ελισαβέτ της Αγγλίας τό 1977 των 11ων Αγώνων της Κοινοπολιτείας στο Εντμόντον και της επετείου της Ένωσης των 10 επαρχιών και 2 περιοχών του Καναδά τό 1978 σαν ο αποκλειστικός αντιπρόσωπος του Καναδικού Νομισματοκοπείου και δέχεται να αναλάβει επίσης την αποκλειστική αντιπροσώπευση των Ρωσικών Νομισμάτων για την 22η Ολυμπιάδα στην Μόσχα που θα γίνει τό 1980.

Συναμα έχει ευγενώς προσφέρει εκτός εμπορίου μεμονωμένα μεταλλία (Πυκτες - Ζυγος - Ναυαρίνο - Καζαντζακης - Αθηνά - Παλαισται) σε διαφορους οργανισμους κοινής ωφελειας για δωρεαν διαθεση

Τά αίτια τής επιτυχίας...

Σεβασμός στην Ελληνική παράδοση. Όλα τα θέματα τής ΑΝΤΙΚΑ είναι παρμένα αποκλειστικά από την Ελληνική Μυθολογία και Ιστορία και πλαισιώνονται από ιστορικά σημειώματα σχηματίζοντας έτσι σπάνιες εκδόσεις εκτός Εμπορίου

Σεβασμός στην Τέχνη. Αναγνωρισμένοι και αξίοι δημιουργοί δίνουν τόν καλύτερο εαυτό τους ενώ παράλληλα την τεχνη εξυπηρετεί η πιο λεπτολογία και επιμονή τεχνική ώστε να δημιουργούνται απίστευτα επιτεύγματα

Σεβασμός στην αλήθεια. Τιμα ενημερωση του συλλεκτικού κοινού και παντοτε πραγματοποιη των υποσχεσεων

Σεβασμός στους συλλέκτες. Απόλυτα αριθμημένες σειρές (ακόλουθών πρωτόκολλα καταστράφής των μητρώων μετά την αποπεράτωση κάθε εργασίας εγγυησεις πιστοτητος και καθαροτητος των μεταλλων προσφέρουν την δυνατότητα μιάς συλλεκτικής αξίας και μιάς καλλιτεχνικής απόκτησης σε πολυ προσιτή τιμή).

Η επιβράβευση και τό μέλλον.

Η επιτυχία τής ΑΝΤΙΚΑ είναι γεγονός. Όμως η σχέση δυνατής φιλικίας και απολυτής εμπιστοσύνης που δημιουργήθηκε με το συλλεκτικό κοινό τά ενθουσιαστικά τηλεφώνηματα και τά συγκινητικά γράμματα οι αναρίθμητες προσωπικές επισκεψεις είναι η μεγάλη εγγύηση και συναμα υπόσχεση ότι θα συνεχίσει την αναζήτηση τής για νέα πάντα πρωτοτυπα θέματα στον χώρο των συλλεκτικών αξιών.

ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΩΘΗΣΕΩΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ & ΔΙΑΝΟΜΗΣ
ΕΤΕΡΟΣΕ ΔΕΦΕ ΚΑΡΤΙΣΤΕ ΒΑΡΝΑΚΙΑ 134 Τ.Κ. 115 27 Α.
ΜΕΤΟΧΙΚΟΙ Κ.Ε.Φ.Α.Λ.Ι.Ο.Ν. 17 200 000 Δρα

ηρθε το νεο PEUGEOT 305 το φθηνότερο ακριβο αυτοκινητο

PEUGEOT
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΓΙΛΟΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
ΤΗΛΕΦΩΝΟΙΣ ΠΑΡΗΣΕΙΣ 211111
ΝΑ ΕΙΣΕΤΙΤΕ ΠΟΛΕΤΙ ΤΗ ΕΛΛΑΔΑ

Ηρθε τώρα και στην Ελλάδα το νεο PEUGEOT 305 το αντιστατητο που
τοσο ετυμολογοει την Ευρωπαϊκη αγορά
Το νεο PEUGEOT 305 εστι η μεγαλυτερη των αυτοκινητων
τεχνολογιων διατηρητων στος τοιχοι του αυτοκινητου
Συμβαλλει ταυτοχρονα διοθνη η δοξαληκη αερωμ δυναμικη
η ποιησει:
οι δυνατοτητες που μοιο μεγαλυτερα του αυτιστητου μηχανη
προξερουν
β) Τη μεγαλυτερη δυνατη οικονομια και
γ) Ενεδη ειναι PEUGEOT η μεγαλυτερη των δυνατοτητων και
αδρε δαλλο αυτοκινητο
Μερικoi ιδιοι το θεωρουν λιγο δαριδο αν θυκε ο εσθρου το
ηλεκονκτιριο του βα ουμωων του οτι
το νεο PEUGEOT 305 ειναι το φθηνότερο ακριβο αυτοκινητο

